

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Disputatio II. De susceptione religioso status per professionem, eiusque
privilegiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

non defertur professo Societatis, sicuti nec professo aliarum religionum in fauorem collegij operisue pij renunciati, sed defertur ei in cuius fauorem facta est renunciatio ob ius acquisitum per renunciacionem, vt ipsemet Sanch. multis allegatis probauit c. 6. n. 2. & nos diximus *praecedenti puncto. circa finem*. Ergo illa hereditas defertur Societati ob ius per renunciacionem concessum à professo tempore quo valide concedere poterat. Neque obstat quod professus tempore quo moritur pater & defertur hereditas Societati sit incapax succedendi, quominus Societas succedat; quia non succedit ex iure quod professus eo tempore Societati concedit, sed ex iure quod renunciando concessit, quod professione nullatenus conceditur, sicuti neque in religione minorum ius succedendi, quod illius ordinis religiosus ante professionem in aliquod collegium capax succedendi renunciacione transferret, extingueretur professione ipsa, sed potius omnino firmaretur, vt ipsemet Sanch. concedit *dicto c. 3. n. 79*. Conuenientia autem minorum cum professis Societatis in eo sita est, vt sicut minores facta professione incapaces sunt acquirendi hereditatem, nec monasterium illorum causa, sic nec professi Societatis, neque Societas ratione ipsorum.

DISPUTATIO II.

De susceptione Religiosi status per professionem, eiusque priuilegiis.

Dictis disput. praeced. punct. 1. & 2. constat religiosum statum consistere in traditione, quam vnusquisque de se facit religioni à se de Apolonica approbata per vota paupertatis, castitatis, & obedientiae. Quae frequenter solemnia sunt, sed aliquando vt in Societate sunt simplicia. In quo autem haec diuersitas consistat ibi explicuimus. Quae vero desiderantur, in sequentibus declarabimus. Traditio per vota solemnia est proprie, & rigorose professio, lata tamen quae fit per vota simplicia. Agendum igitur est de his, quae ad vtamque requiruntur, deque earum obligatione.

PUNCTUM I.

Quibus modis professio statum religiosum constituens fieri valeat, & an in Societate Iesu dari possit tacita professio, seu interpretatio per vota biennij.

SUMMARIUM.

- 1 Professio alia tacita, alia expressa, & de vtriusque conditionibus.
- 2 Debet fieri professio traditione continente votum paupertatis, castitatis, & obedientiae.
- 3 Si fiat sub conditione repugnante obseruationi paupertatis, castitatis, & obedientiae ea in religione praescripta non tenet.
- 4 Si fiat sub conditione honesta de futuro. Assumit Sanch. ab eo puncto, quo conditio purgatur, validam fore.
- 5 Veritas est nouum requiri consensum.
- 6 Professio tacita inhaerelatur gestatione habitus professorum.
- 7 Item exercitio alicuius actus professorum.
- 8 Concilium non disposuit de professione tacita, dummodo in ea seruentur conditiones praescriptae in professione expressa.
- 9 Quae differentia sit inter professionem tacitam & expressam.
- 10 In Societate Iesu non est locus professioni tacita.

Professio religiosum statum constituens duplex est tacita, vel expressa, vt constat manifeste ex cap. Religiosi de sententia excomm. in 6. Ibi quamuis autem is, qui religionem ingreditur, religiosus censeri cum effectu non possit, donec sit tacite, vel expresse professus. Expressa est, quae verbo, scriptura, autique nuntibus declarantibus consensum exprimitur. Tacita, quae ex signis à iure statutis inducitur. Declaramus primo expressae professionis formam, deinde subiciemus signa tacita. Ad formam, & essentiam professionis expressae non est per se opus verbis, vel scriptura, sed quomodocumque consensus siue verbo, siue scripto, siue nuntibus declaratur, professio fiet; quippe est contractus religiosus cum religione, de cuius natura est, vt q. o. libet signo declarante consensum *Ferd. à Castro, Sum. Mor. Pars I I.*

perfici possit. Excipe tamen nisi in aliqua religione statutum sit scripturam, & verba esse essentialia, vt contingit in religione Societatis Iesu, in qua vt deciditur *5. p. confut. c. 3*. Professio fieri debet scripto, & ex scripto coram domesticis, & externis legi; ibi illud autem essentialia est, vt publice vorum legatur coram iis de Societate, & externis qui ad faciunt, atque vt tanquam solemne emittatur, & admittatur; & tradit Azor *1. p. l. 12. instit. moral. c. 5. q. 7. in fine Sanch. lib. 5. sum. c. 3. n. 4. & loquens de Societate Suar. tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 12. n. 2*. Verum esto in aliis religionibus haec forma necessaria non sit, est tamen conuenientissima ad claram professionis factae probationem, sedandaque lites quae ex contratio facta oriri possunt, iuxta Textum in *c. vidua 20. q. 1. verbo scriptis, & ibi Glossa*. Quapropter professus tacite compelli potest à religione, vt in scriptis professionem faciat, quia id religioni conuenit, & iuri est conforme, & ipsi professo non praedicitur, & e contra ipse professus compellere potest religionem, vt suam professionem in scriptis admittat; quia sua interest, tum vt de professione constet, tum vt eligi in Praelatum possit, à qua electione excluditur, dum expresse professus non est, *c. nullus de electione in 6*. Sic ex Abbate *c. cum causam de electione. n. 7. c. 8. & Greg. Lop. leg. 2. tit. 7. p. 1. docet Sanch lib. 14. sum. c. 3. n. 6*. Ex parte vero illius, qui professionem admissus est, nulla verba, nec scriptura necessaria requiruntur, sufficit si sufficienti signo eius acceptatio declaratur, vt bene notauit Suar. *dicto tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 12. n. 2*. Neque item sunt necessarij testes, quia nullibi cauetur sed inter religiosum; & Praelatum compleri traditio potest; sunt tamen conuenientissimi, vt Ecclesiae constet de statu assumpto, ne liceat retrocedere. Suar. *d. c. 12. n. 5*. Eadem ratione non est necessarium, esto sit conuenientissimum, vt per propriam personam fiat, sed potest per procuratorem fieri, iuxta regul. 68. *de Reg. iuris in 6*. Ibi potest quis per alium, quod potest facere per seipsum, quando à lege, vel statuto aliter praescriptum non est, sicuti non est praescriptum in praesenti, & colligitur ex Glossa in *dicta reg. c. 1. qui ad agendum de procurat. in 6*. Sic docent, Syluest. *religio 3. q. 15. Greg. Lop. dicta leg. 2. tit. 7. p. 1. Azor. lib. 12. c. 5. q. 5. Suar. tom. 3. lib. 6. de Relig. c. 11. n. 22. Sanch. lib. 5. sum. c. 3. n. 7*. Debet tamen Procurator habere speciale mandatum, ad proficiendum; quia est res nimis ardua, & difficilis, quae sub generali mandato non censetur comprehendi. Sic Suar. & Sanch. *supra*. An autem debeas exprimere religionem, vel possis electionem religionis procuratori committere? Sanch. negat committere, te posse, sed Suar. verius affirmat: quia spectato iure naturae sufficiens est talis consensus, & iure positivo contrarium non praescribitur. Illud vero omnino necessarium est, vt procuratorem liberè eligas, & non ex metu, & in illa voluntate persequeris tempore quo contrahit, aliàs nihil fiet. Sanch. & Suar. *locis allegatis, & docent omnes*. Fieri autem in Ecclesia, vel extra habitu religioso suscepto, vel non suscepto necessarium non est, vt satis colligitur ex *cap. insinuante. qui clerici, vel uouentes. & cap. porrectam de Regular. & tradit Suar. c. 12. num. 24. Sanch. c. 3. n. 12. testaturque esse omnium*.

2. Rursus haec professio debet fieri traditione continente votum obedientiae, castitatis & paupertatis, quia haec vota (vt diximus punct. 1. huius tractatus) sunt de essentia status religiosi. Verum est tamen in aliquibus religionibus solum exprimi obedientiam secundum regulam, sed sub hac expressione castitas, & paupertas utpote à regula praescriptae continentur. Et idem est de illo modo proficiendi, quem praestant Catechismi. Promitto conuersionem morum meorum paupertate scilicet, castitate, & obedientia. Et ita tradunt ex omnium sententia Rodrig. 2. tom. sum. cap. 8. n. 13. Azor. lib. 12. *instit. moral. c. 4. q. 2. Sa verbo religio n. 18. Suar. tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 2. n. 11. & 13. Sanch. lib. 5. sum. c. 3. n. 3*.

3. Sed est aliqua difficultas; an haec traditio sub promissione castitatis, paupertatis, & obedientiae debeat necessario esse absoluta, vel sufficiat conditionalis? Et quidem si conditio repugnet castitati, paupertati vel obedientiae ea in religione praescripta, probabilis est nullam esse professionem, quia esse valida non potest deficiente aliquo substantiali illius. Qua de causa contractus matrimonij sub conditione repugnante illius essentiae irritus est, ex *c. fin. de conditionibus appositis*; & tradunt post alios antiquiores Syluest. *Relig. 3. q. 6. 7. & 8. Nauarr. lib. 3. const. 20. de Regular. alias 14. de statu monach. Couarr. 4. decret. 2. p. c. 3. §. 1. n. 8. Azor. lib. 12. c. 5. q. 2. Sanch. lib. 5. sum. c. 4. n. 92. Suar. tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 12. n. 14*. Colligitur satis argumento à contrario ex *cap. dudum de conuers. conuergat*. Neque obstat aduersus hanc decisionem Textus in *c. insinuante, qui clerici, vel uouentes* ubi mulier quaedam professionem emisit ea conditione adiecta, vt in domo propria cum in omni substantia sua remaneret. Nam vt bene explicant Glossa ibi Abbas Innoc. quos refert, & sequitur Sanch. *l. 3. c. 4. n. 27. Suar. c. 12. n. 18. Basil. Legionens. lib. 3. de matrimon. c. 10. in fine n. 10*. Illa conditio non fuit aduersa voto paupertatis, siquidem fuit conditio retinendi domi vsum suarum rerum sub beneplacito tamen superioris potentis illum ex causa honesta reuocare.

reuocare. Secus verò esset, si vellet eam potestatem excludere, & vsum suarum rerum independentem à Prælati voluntate habere.

4. Si verò conditio de futuro sit indifferens, vel honesta, non levis controuersia est latius tract. de matrimonio examinanda, an ea posita sit valida professio, v. g. in religione approbata, & in manibus legitimi Prælati promittis castitatem, & paupertatem, & obedientiam, si tunc pater consentium præstitit, consentit pater, valet ne ab illo pactæ professio? Affirmat Thomas Sanch. lib. 5. summ. c. 4. n. 88. Et docent loquentes de matrimonio plures, quos ipse refert, & sequitur l. b. 6. de matrim. disp. 8. n. 4. & 10. Fundamentum præcipuum est, quia consensus præcedens conditionalis purificata conditione, transit in absolutum, & obligationem absolutam inducit.

5. Cæterum veritas est non esse professionem, nisi nouus consensus accedat: Sic docent loquentes de matrimonio plures quos infert, & sequitur Gutier. lib. 3. can. quæst. de matrim. c. 13. & 14. & expressè de professione docet Suarez 10. 3. de Relig. lib. 6. c. 12. à n. 18. Ratio ea est, quia ad professionem necessarius est consensus, quo professus se religioni tradat, sed consensus sub conditione de futuro non est huiusmodi, quippe non est consensus in traditionem præsentem, sed in futuram pendentem inquam à conditione. Ergo nunquam potest esse consensus ad professionem sufficiens. Ex quo fit talen professionem, sed vorum simplex professionem emittendæ etiam impleta conditione: Et docet Suarez d. c. 12. n. 20.

6. Professio verò tacita duplici via iure antiquo inducebatur gestatione habitus professorum, & exercitio actuum professorum, diuersimodè tamen. Primò gestatione habitus professorum, qui habitus vel in calore figura, aut saltem benedictione distinctus esset ab eo, quo nouitii utebantur, inducebatur professio ante explectum annum nouitatus per solam tridui perseverantiam post completam pubertatem cap. ad nostram de Regul. c. constitutionem eodem tit. & colligitur argumento à contrario ex c. statuimus eodem tit. Dixi gestatione habitus professorum distincti, nam gestatione habitus professorum indistincti nouitii inquam, & professus communis, & à secularibus distincti, non inducebatur professio ex sola tridua perseverantia, sed ex annali perseverantia completa post pubertatem. Si verò ita fit habitus indistinctus, ut non solum nouitii, & professus, sed aliis in monasterio feruentibus sit communis requisitum erat, ut annalis perseverantia in illo habitu post annos discretionis haberetur, & insuper esset assumptus post pubertatem: Nam si ante pubertatem assumptus esset etiam post pubertatem longo tempore portaretur, non inducebat professionem. Nunquam tamen inducitur professio per solam delationem habitus nouitiorum patenter in colore, scilicet, vel forma distincti ab habitu professorum. Hæc omnia constant ex c. is qui 1. de Regul. in 6. & c. element. eos qui eodem tit. & vtroque loco Glossæ & Doctores.

7. Secundo exercitio alicuius actus professorum communis sententia defendit induci olim professionem, ex c. vi dub. Regl. Vbi vidua sponte suscipiens velum conuersionis, quamuis non factum, & in Ecclesia offerens obligationem, quam alia Virgines velaræ, & sacratæ offerebant, coacta fuit perseverare. Ergo ex solo exercitio actus absque habitus susceptione professorum inducebatur professio. Nam velum illud non factum distinctum esse videtur à velo professorum, quod sacramentum erat. Et ratio esse potest quia non minus efficax signum est actus, quam habitus: Sic aliis relatis Syluest. verb. religio, 3. q. 19. Azor. 1. p. lib. 12. c. 4. q. 3. Sanch. lib. 5. summ. c. 3. n. 20. Dixi abique susceptione habitus professorum, nam suscipere antea habitum nouitiorum necessarium omnino reputatum ex d. cap. vidua. Tum ne præsumatur eum actum professorum exercitum potius esse iurisdictionis alienæ usurpatorem, quam verum religionis professorem que præsumptio cessare videtur assumpto prius habitu nouitiorum. At esto hoc commune sit probabiliter tamen existimo cum Suar. tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 19. à n. 8. Nunquam induci professionem tacitam ex vfu, & exercitio actuum professorum absque habitus professorum saltem communis dilatione. Nam hæc induci non potest nisi ex signis à iure statutis: Quia est præsumptio iuris, & nullibi ius statuit exercitium actus professorum cum habitu nouitiorum à professis distincto esse signum professionis, neque id colligitur, ex c. vidua. Poterat enim esse non factum, quia non erat velum Virginum, quod benedicti solebat, bene tamen viduarum professorum, quod benedictione carebat. Posito autem habitu professorum, si subsequatur actus professus proprius in ætate pubere inducit professionem tacitam. Sed an illo actu requiratur tridua perseverantia? Affirmat Suar. lib. 6. c. 19. à n. 14. eo quod in c. constitutionem de Regul. in 6. Expressè dictum sit triduanam perseverantiam in delatione habitus professorum necessarium esse ad inducendam tacitam professionem, & cum nullam exceptionem fecerit exercitij actuum professorum, ab illa debemus abstinere. Neque obstat in dicto c. vidua videri esse factam exceptionem. Tum quia ille textus an-

rius est, & consequenter per textum in cap. constitutionem censetur limitatus. Tum & præcipue quia non de professione solemnî, sed de voto simplicis castitatis videtur intelligi. At non est recedendum à communi sententia, quam pluribus firmat Sanch. lib. 5. summ. c. 3. n. 21. Dicens assumptionem habitus cum exercitio actus professorum, tametsi non sit tridua perseverantia, sufficiens esse ad inducendam tacitam professionem consentie Lessius lib. 2. c. 41. dub. 7. in princ. n. 47. Laym. lib. 4. sum. tract. 5. c. 5. in prin. Ratio esse potest quia sola tridua delatio habitus professorum in anno nouitatus absque vilo actu professorum inducit tacitam professionem. Ergo ex actu professorum nulla specialis præsumptio inducitur, si in actu professorum cum delatione habitus professorum perseverantia requiratur. At communis sententia defendit induci tacitam professionem actu professorum: ergo debet induci sine tridua delatione habitus professorum. Ad caput constitutionem facilis est solutio: Licet enim generaliter dictum sit requiri delationem habitus professorum per triduum, hoc intelligendum est absque exercitio actus professorum, ut si iura iuribus conformet.

8. Concilium autem Tridentinum nihil de professione tacita specialiter disposuit: ideoque dispositioni antiquæ negotium reliquit, dummodo conditiones præscriptæ pro professione expressè seruentur, nempe, ut præcedat integer nouitatus annus, & signa exhibeantur post æratum 16. annorum completam. Quia ante eam æratem professio fieri non potest. Ergo nullum esse potest signum professionis: Sic Suar. d. de Relig. li. 6. c. 20. n. 4. Insuper debet proficiens cognoscere eo signo tacitam professionem induci, & ad intentionem illud præstare consentiente eo, cuius est admittere: sic Less. Sanch. Laym. & inuerti Doctores docent. Quocirca si professorum potestur se nolle eo signo assumptionem professionem emittere, non solum in foro conscientie, sed neque in externo professus reparari debet, quia illud signum non est vera professio, sed est signum professionis, quod cessat contraria voluntate expressè delata. Sic Gloss. elem. fin. verbo professorum, de Regularibus Syluest. religio 3. q. 19. Nauarr. comment. 4. de Regularibus n. 74. notabili reuoc. Sanch. lib. 5. summ. c. 3. n. 35. Laym. lib. 4. tract. 5. c. 3. in principio.

9. Sed inquires, quæ differentia sit inter professionem tacitam, & expressam? Respondeo duplicem à Doctores assignari. Prima, ut ex vi professionis tacite non ita adstrictus sit illi religioni in qua professus est, quin ad laxiorem transire possit. Habetur cap. constitutionem de Regularibus, in 6. Sed hoc privilegium non cuiuslibet tacite professioni concessum est, sed illi tantum, qui intra annum nouitatus habitum professorum per triduum assumpsit: quia de sola hac tacite professione loquitur dictus textus ut latè explicuit Suar. tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 21. n. 6. & 1. Sanch. lib. 5. summ. c. 3. n. 27. Quocirca cum hæc tacita professio post Trid. locum non habeat, non est cur in hac differentia explicanda immoremur. Et hinc cessant illæ difficultates, an hæc professio sit vera professio solemnî, vel tantum habeat vim voti simplicis religionis assumendæ. Et qualiter religio, in qua quis professus est, obligata sit illum retinere, cum tamen ipse obligationem non habeat in ea perseverandi. Secunda differentia, & præcipua est, quod tacite professus non potest in Prælatum eligi illius religionis, ne alterius, & meritis: sic videtur dubia, quæ ex electione omni possunt, c. nullus c. in dem. de elect. in 6. & ibi Gloss. Suar. d. lib. 6. c. 21. n. 15. Sanch. lib. 5. c. 3. n. 6.

10. Rursus inquires, an in Societate Iesu locum habeat tacita professio, seu incorporatio per vota biennij? Respondeo breuiter per se locum non habere, & de professione est et manifestata, cum essentialiter sit scripto publicè legi s. p. conf. c. 1. De incorporatione per vota biennij sic probatur, quia hæc iudici non potest, nisi post biennium nouitatus assumam habitum incorporatorum eorumque actibus te ingeras ex intentione in Societatem incorporandi, & ex consensu eius, qui potest esse habet te in Societatem admittendi. At cum in Societate nullus sit habitus specialis incorporatorum, nullusque actus, qui nouitii communis non sit, nullumque tempus determinatum admissioni, sed post biennium admisso differri potest ex voluntate superioris, iuxta c. 1. n. 12. & c. 4. n. 43. exam. gener. & c. p. c. 1. in fine. Neque item fit præscriptum quo in gradu quis post nouitatum admittendus sit; an ad vora scholiarum, vel coadiutorum formatorum, vel professionem trium votorum, vel quatuor votorum, ergo non potest induci professio, seu incorporatio tacita; & ita docet Suar. tom. 4. de Relig. tract. 10. lib. 3. c. 8. à n. 3. Adducens pro se Nauarr. comment. 4. de Regularibus n. 76. Neque inde fit professionem, vel incorporationem expressam nullam ratificari non posse; potest vtique fieri in aliis religionibus: Sed hæc non tam est tacite professionis emissio, quam expressæ reparatio.

PUNCTUM II.

Quæ conditiones seruandæ sunt ex parte profitentis, vt professio valeat, & an eadem sint seruandæ in Societate IESV, in votorum Scholarium emissione.

§. I.

Expenditur conditio ætatis, & nouitiatus ad professionem requisita.

SUMMARIUM.

- 1 Decimus sextus ætatis annus requiritur etiam in Societate Iesu pro votorum Scholarium emissione.
- 2 Ex Trident. decreto non impeditur, quin in aliqua religione maior ætas requiratur, nisi in nulla videtur de facto requiri cum decreto irritante.
- 3 Integer annus nouitiatus requiritur.

PRIMA conditio ad professionem requisita est, vt in ætate legitima fiat; quæ ætas licet iure antiquo esset pubertatis completa. c. firma 20. q. 1. c. ad nostram, de Regul. c. 1. eodem tit. in 6. At nouo iure Trid. sess. 25. cap. 15. Decimus sextus annus completus expopulatur, vt sic maiori cum consideratione, & libertate status hic alius diffilis, & perpetuus assumatur.

Dubium tamen est; an hæc ætas in Societate Iesu requisita sit pro votis Scholarium? Et ratio dubij est; quia horum votorum emissio non est vera professio, & concilium solum de professione videtur locutum, ibi in quacunque religione tam virorum quam mulierum professio non fiat ante 16. annum expletum. Neque ratio, qua motum est concilium ad hæc ætatem adtrudendam in professione videtur procedere in hæc Societatis incorporatione, cum hæc non sit per se indissolubilis, sed ex Societatis consensu dissolui possit. Cæterum omnino dicendum est eam ætatem 16. annorum in hac votorum emissionem requiri, sunt in professione, quia concilium vltim est ibi nomine professionis gratia frequentioris vltus quod enim intendit est, ne status religiosus assumatur ante eam ætatem, siue assumatur votorum solemnium, siue simplicium emissionem. Nam quomodocumque assumptus fuerit quantum est ex parte assumentis perpetuus est, & omnino indissolubilis; cæque de causa voluit, vt maturo concilio, & consideratione prudenti adfuerit. Adde si consilium vellet Societatem sub hoc decreto non comprehendendi, eam exciperet, sicuti fecit decreto subsequenti. Præterea iuxta constitutionem Societatis non potest quis ante 16. annum expletum incorporari, quia non potest recipi ad nouitiatum ante 14. expletum, neque incorporari ante biennium. Ergo tam ex constitutione Societatis, quam ex Trident. non potest quis in Societate vota solemnia, aut simplicia facere per quæ verè religiosus fiat, nisi expleto decimo sexto anno: Et ita docuit Sanch. lib. 5. sum. c. 4. n. 7. Suar. tom. 4. de Relig. tract. 10. vbi de Societate lib. 3. c. 6. n. 3.

2. Præterea dubitari potest, an hæc ætas sit determinata, vt in nulla religione maior requisita sit? Et quidem ex vi Trident. manifestum est non impediti, quin in aliqua religione status possit cum decreto irritante maior ætas, imo tale statutum Trid. decisione faueret. Igitur in religione minorum statutum est neminem esse ad professionem admittendum, qui 18. non attigerit, sed cum hoc decretum non contineat clausulam irritantem, tenebit professio ante illam ætatem, sicuti tenebit facta in monasteriis insularum, quorum meminit Gregor. relatus in c. qui autem 20. q. 1. c. e. quia in insulis de Regul. Ob eandem rationem, & tradit Suar. tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 3. n. 7. c. 8. Sanch. lib. 5. sum. c. 4. n. 6. cum Rodrig. tom. 3. q. regul. q. 17. art. 20. Barbosa in remiss. concilij de eiusum referri, c. vlt. art. 3. p. de p. Episc. alleg. 101. n. 15. alios referri.

3. Secunda conditio requisita ad professionem est integer nouitiatus annus. De qua conditio, & quomodo locum habeat in Societate, satis diximus præcedenti disputatione.

Qualiter professio libera debeat esse, & absque errore.

SUMMARIUM.

- 1 Inualida est professio metu cadente in constantem virum. Idem est de votis biennij in Societate Iesu.
- 2 Incussus hic metus acceptanti professionem non annullat.
- 3 Error in substantialibus professionem annullat, sed in accidentalibus.
- 4 An decipiens in re aliqua graui accidentali expelli possit? Alij affirmant, alij negant, sub distinctione respondetur.

TERtia conditio ad professionem requisita est, vt professio libera sit à metu graui, seu cadente in constantem virum. Et quidem si hic metus proficenti inieciatur, omnes Doctores sentiunt irritam reddi professionem saltem iure Ecclesiastico; quia sic supponitur consuetudine introductum in c. 1. de his que vi, vbi fœmina ex metu professionis emittens non compellitur in professione perseverare. Idem colligitur ex c. eum dilectus eod. tit. Quæ conditio etiã in voti Scholarium Societatis locum habet, quæ intercedente graui metu omnino irritantur. Quia Text. in d. c. 1. de his que vi, non tam professionem strictam, quam assumptionem status religiosi intellexit, vt indicant illa verba, timore mortis religionem intrauerit. Et quæ tradit Trid. sess. 25. c. 19. de Regul. Ibi quicumque regularis præterdat se per vim, & metum ingressum esse religionem, aut etiam dicat ante ætatem debitam professionem fecisse, &c. Ecce quomodo concilium pro eodem usurpat religionem ingredi, ac profiteri. Constat autem emittentem vota Scholarium Societatem ingredi, verumque statum religiosum assumere. Ergo si metu graui factum est, nullius erit effectus, & ita pro certo tradit Suar. tom. de Relig. tract. 10. lib. 3. c. 6. n. 6.

2. Sed non est leue dubium, an hic metus acceptanti professionem incussus irritam professionem reddat? Videretur quidem irritam reddere ex cap. porrectum de Regul. c. ad Apostolicam eodem tit. Vbi ad professionem æquè voluntas emittentis, quam Prælati acceptantis requisita est; consistit enim in mutuo contractu religiosi cum religione; & ita tenet (licet obiter) Less. lib. 2. de iustit. c. 41. dub. 7. n. 61. Sed contra ratio probabilis iudico cum Suarez tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 4. n. 19. Quia metus non annullat professionem iure naturali, sed positio, vt latè probauit, tract. de voto, sed ius positio non disponit de metu Prælati professionem admittendi inculso, vt potè rarè vel nunquam contingenti; sed solum de metu incusso proficenti: Ergo solus hic metus annullat professionem, & non alius. Nam in decretis non est faciendâ extensio de vno casu ad alium, præcipuè cum eadem ratio non procedat: Neque obstat ad professionem veramque voluntatem & religiosi, & religionis requiri; quia diuersimodè requiri potest: Nam religiosi voluntas requiri potest cum omnimoda libertate libera ab omni metu, & coactione, non sic Prælati voluntas, quæ si libera simpliciter sit, sufficit.

3. Quarta conditio est, ne professio, seu Societatis incorporatio ex errore, vel ignorantia circa religionis substantialia fiat, quia hæc tollunt substantialem consensum, eaque de causa iure ipso naturali reddunt professionem, seu incorporationem irritam: Sic ex omnium sententia tradit Sanch. lib. 4. sum. c. 2. n. 4. Suar. tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 5. à n. 3. c. 10. 4. de Relig. tr. 10. lib. 3. c. 6. num. 7. Hic autem error, vel ignorantia etiam contingere potest ex parte Prælati admittentis, si error sit in persona admissa, aut in conditionibus substantialibus requisitis, vt bene notauit, Suarez d. tom. 3. lib. 6. cap. 5. in fine.

Dixi in conditionibus substantialibus: Nam ex solo errore in accidentalibus non redditur irrita, sicut neque matrimonium. Ex quo deciditur non esse irritam professionem tacentis morbum contagiosum scilicet morbum gallicum vel similem, quo declarato non admittetur. Quia cum hic morbus, neque ex iure, neque ex speciali religionis constitutione, (vt suppono) professionem annullat, eius ignorantia seu error ad admittentem errorem in accidentalibus, non in substantia pertinet: Et ita docent Nauarr. lib. 3. consil. tit. de Regular. conf. 25. alias 48. n. 2. c. 3. Man. Rodrig. 2. 10. sum. cap. 6. n. 3. c. 10. 3. q. reg. q. 17. art. 9. c. aliis relatis Sanch. li. 5. sum. c. 4. n. 57. c. de matr. li. 7. disp. 37. n. 33.

4. An autem sic admissus expelli possit à religione ob culpam (quam meritò Nauarr. & Sanch. reputant mortalem) admissam in huius vitij taciturnitate? Affirmant Nauarr. & Sanch. d. disp. 37. n. 53. & Eman. Sã vtraque edit. verbo religio n. 34. Negant Man. supr. & Sanch. d. c. 4. sum. n. 57. Et quod non videatur res ita grauis, vt ob eius causam expulsio à religione, quæ grauissimum supplicium est, infligi possit. At

causa nullitatis coram ordinario examinata; aliis tanquam apostata & beat puniri. Et merito sic statutum est, ne religiosi fuissent occasione vagandi; cum enim publice Ecclesia confiteretur de professione, publice etiam debet constare de eius nullitate, ut dissoluta censetur; & ita sustinet Basilius Legionem. lib. 11. c. 11. n. 8. & Barbosa in supradicto decreto. Neque adversus hanc partem virget relata pro Sanch. Nam esse professus contra coniugis voluntatem teneris te ei restituere, id tamen praestare debes iuris ordine servato, scilicet auctoritate iudicis, qui causa cognita nullitatem professionis declarat. Ex Text. in c. accedens, nihil nobis adversum infertur. Facemur virum illum ad saeculum rediisse, non constat quomodo redierit, an scilicet propria auctoritate habitum dimiserit, vel praeratus illum expulerit causa cognita, vel ob defectus aliquos. Neque nobis contradicit Text. in c. 2. notificasti, 33. q. 5. ibi enim solum dicitur non debere virum ab vxore recedere, & monasterium ingredi extorta licentia ab vxore, sed pari consensu, & voluntate, quod citius colligitur ex lectione apud Iuonem, & quae in Panormi. legitur; ibi neque vit in monasterium recipiendus est nisi vxor illius fecerit monasterium elegerit, aut Professa continentiam habitum cum festinatione mutauerit. De desertione habitus religiosi suscepi nihil speciale notatur non debere virum tamen partis ad petitionem vxoris, & consequenter causa cognita religionem deseruisse, ibi. Postea vero cum sanus factus esses, tua vxoris reclamacionibus, ciuitacionibus, & plandibus tuarumque familiae disperisonibus deuitis vtote pœnitens domum remeasse, & post multos dies quorundam sapientum consilio ad iam dicta mulieris cubile rediisse. Minus obstat text. in c. vna sola, ibi enim non exprimitur qualiter corrigenda sit temeritas illius qui inconsulto coniuge ad religionem transit. Quare datur locus afferendi corrigendam esse iudicis auctoritate.

4. Extendenda est supradicta doctrina, esto coniux in saeculo relictus tuae professioni inualida factae consentium praestat. Nam ex supradicto consensu non tollitur professionis nullitas; ac proinde liber es ad habitum defendendum, Sanch. lib. 7. de matr. disp. 34. n. 16. Basili. Legionem. lib. 9. c. 11. nu. 11. Idem est etiam moriatur coniux, quia morte ipsius non firmatur professio, sed nouo consensu indiget, nouaque prelati acceptatione. Verum est tamen praedictum consensum, & acceptationem praesumi, si cognita morte in religione maneat professorum, quae actibus te ingeras, iuxta Text. in c. consilium, de conuers. coniugat. sic Sanch. a. n. 18. Basili. n. 12.

5. Aduertendum vero est coniugem in saeculo relictum non posse te inuito ad religionem migrare, quia tua inualida professio ius transeundi ad religionem coniugi non concedit, cum non sit causa perpetui diuortij, sic aliis relatis Sanch. dicta disp. 34. n. 23. & Basili. c. 11. n. 13. Quod sit religioem profertente pariter coniux religionem profertatur; distinguendum est cum supradictis doctoribus, an factum id fuerit scienter, vel ignoranter; si enim ignoranter factum est, procedunt suspectus dicta, si tamen scienter, quia cuiuslibet fuit alterius professio cognita, eo ipso videmini tacite ad inuicem consensisse.

6. Quae dicta sunt de ingressu absque licentia coniugis procedunt casu, quo licentia per grauem metum extorta sit, quia sic extorta nulla est & colligitur ex c. accedens, de conuers. coniugat. c. conuincisti, 33. q. 5. Et idem est de licentia dolo grau extorta, quia error tollit consensum, colligiturque ex c. vna sola, de conuers. coniug. & tradunt aliis relatis Sanch. lib. 7. nota disp. 33. Gutier. de matr. c. 95. n. 24. c. 23. Basili. lib. 9. c. 11. n. 15. Quod si coniux nec contradixit tuo ingressu, nec licentiam concessit, sed illius obsequium dissimulauit, placet Suar. l. 3. de relig. lib. 6. c. 7. n. 10. & censendum esse ex licentia coniugis profertente. Sed contrarium verius est, & communis sententia probatum teste Sanch. dicta disp. 35. n. 13. Gutier. c. 95. de matr. n. 26. Nam licet in aliquibus casibus dissimulatio reputari possit tacita licentia, non tamen in his, quae dissimulanti praediucant.

7. Circa secundum casum, quando scilicet ingressus es religionem ex licentia coniugis, ipsa vero in saeculo manens conditiones a iure praescriptas non seruat, dicendum est professionem validam esse, ac illicitam fieri. Sic ferè omnes doctores paucis exceptis apud Sanchez, lib. 7. de matr. disp. 33. n. 4. Gutier. de matr. c. 95. n. 23. Basili. Legionem. lib. 9. c. 12. n. 4. Suar. l. 3. de relig. lib. 6. c. 7. n. 9. colligiturque manifestè ex c. Agathosa, 27. q. 2. c. qui vxorem, 33. q. 5. c. cum sis, cum vxoratus, c. significat, de conuers. coniug. Iuuenis inquam tamen de incontinentia suspectus non sit, debet religioem profertente, quia, licet ratione araris suspectum esse, Sanch. disp. 32. n. 10. aut c. 95. n. 9. Neque satis facit, si religioem ingrediatur, colligitur ex c. Agathosa, 27. q. 2. & citius ex c. ex parte 9. de conuers. coniugat. Neque obstat text. in c. vxoratus, de conuers. coniugat. ibi vxoratus sine licentia vxoris inter eos nullatenus recipiatur, quae integrae opinionis existat. Quia loquitur textus de vxorato monasterium ingrediente sine licentia coniugis, non autem de eo, qui ingrediatur sine coniugis consensu.

8. Dubium tamè est, an a coniuge reuocari possis; Dicendum est, si coniux concedens licentiam votum castitatis emisit, tamen si nolit, cum iuuenis sit, vel de incontinentia suspectus, nullatenus poteris ab eo reuocari. Videtur expresse decidit c. 1. de conuers. coniugat. a contrario sensu, inquit enim Alexander, 3. quod nisi vxor ad religionem transierit, vel perpetuam ca-

stiratem seruare promiserit, vir potest, & debet de monasterio reuocari. Ergo sola promissione castitatis perpetuae facta ab vxore denegaretur viro reuocatio. Quod si dicas loqui textum de vxore sene, & incontinentia non suspecta, quae voto castitatis emissio sufficienter satisfacit, obstat esse dictum absque vilo fundamento, & contra verba textus expostulantis vel religionis ingressum, vel castitatis votum, cum tamen in sene, & incontinentia non suspecta ingressus religionis requisitus non sit. Neque & iam habet fundamentum, si respondeas procedere textum in vxore ignorante ius. Tum quia id ex textu non colligitur. Tum quia haec ignorantia numquam praesumitur. Ratio autem quare reuocari non possis a coniuge licentia concedente, & votum castitatis emittente est manifesta, quia ob professionem ex licentia factam impeditus es a debiti petitione, & coniux ob votum castitatis ius petendi amisit. Quod si adhuc periculum incontinentiae subsit, compelli debet coniux non ad religionis ingressum, sed ad eam clausuram, quae hoc periculum, & suspicionem incontinentiae tollat, Suar. d. lib. 6. c. 7. n. 14. Basili. de matr. lib. 9. c. 12. n. 5. Sanch. disp. 33. n. 27. Quod aduersus Sanch. existimo procedere, non solum quando concedens licentiam, & votum emittit, & ignarus fuit iuris dispositionis, sed etiam si conscius esset, hoc enim semper praesumitur. Nam ex illa licentia solum conuincitur peccare coniugem sic licentiam concedentem, nec iuris dispositionem seruare, at non conuincitur ad religionem compelli debere; quia ad religionem vitpote statum supernaturalem, & difficilem nemo contra propriam voluntatem obligari potest, Suar. & Basili. supra.

Verum si licentia concessa a coniuge nec ingrediente religionem, nec votum emittente, professionem facias, potes, & debes ad consortium illius incontinentiae periculum patientis reuocari, quia sic deciditur in c. praeterea, l. de conuers. coniugat. ibi dicimus quod nisi vxor ad religionem transierit, aut perpetuo castitatem seruare promiserit, vir potest, & debet de monasterio reuocari. Neque obstat coniugem concedentem licentiam iuri reuocandi professum cessisse; hoc enim solum probat non posse ex iure sibi competente agere ad reuocationem, at non probat, quominus ex iure ab Ecclesia concessa in fauorem matrimonij, & remotionem incontinentiae agere possit officio Episcopi implorato. Quod verum habet, quamuis coniux in saeculo manens conscius fuerit iuris dispositionis, quia textus in dicto c. praeterea, nullam differentiam fecit de ignorante, vel sciente iuris dispositionem, imo satis indicat feminam admonitam fuisse suae obligationis. Neque credendum est Pontificem locutum fuisse tantum de coniuge ignorante, cum haec ignorantia iuris clari, & manifesti raro, vel nunquam praesumatur. Deinde ex concessione licentiae non videtur coniux obligatus votum emittere, aut religionem intrare, sed tu cui est licentia concessa obligaris non profertente coniuge votum non emittente, aut religionem non profertente. Quare haec obligatio non tam ex concessione licentiae, quam ex eo quod tua professio rectè fiat, oritur, ergo posita professione indebitè facta cessat obligatio coniugis, quae solum erat vt rectè professio emitteretur; & ita tener latius probans Suar. tom. 3. de relig. lib. 6. cap. 7. à num. 3. Basili. Legio. lib. 9. de matr. cap. 12. num. 5.

9. Reuocatus vero ad coniugem post professionem factam debitum nullo modo petere potes, tamen si tenearis reddere, quia verè professus es, & voto castitatis ligaris; mortua vero coniuge obligatus es ad eam religionem, in qua professus es, reddere; quia cessauit impedimentum, ob cuius causam executio professionis suspensa fuit, Basili. dicto c. 12. nu. 4. Suar. lib. 6. c. 7. num. 15. c. 16.

10. Circa tertium casum, quando scilicet ingrediens religionem seruatis conditionibus a iure praescriptis, nemini est dubium professionem validam esse, & licitam; quia illis positis cessant omnia, quae eam inualidam, & illicitam reddere poterant. Haec autem conditiones sunt, vt ex licentia coniugis professio fiat, & insuper si concedens licentiam iuuenis sit, religionem ingrediatur, si sene, & incontinentiae cesset periculum, votum castitatis emittat. Si autem periculum incontinentiae adsit, religionem ingrediatur, colligitur ex c. Agathosa, 27. q. 2. c. qui vxorem, 33. q. 5. c. cum sis, cum vxoratus, c. significat, de conuers. coniug. Iuuenis inquam tamen de incontinentia suspectus non sit, debet religioem profertente, quia, licet ratione araris suspectum esse, Sanch. disp. 32. n. 10. aut c. 95. n. 9. Neque satis facit, si religioem ingrediatur, vt ibi comoretur, quia textus supradicti clare indicant ingressum per professionem requiri, vt pluribus firmat Sanch. lib. 7. disp. 32. nu. 4. Gutier. de matr. c. 95. n. 5. Basili. lib. 9. c. 12. n. 3. Credo tamen satisfacere huic obligationi, si religionem equitum S. Ioannis profertatur, vt docuit Basili. Legionem. lib. 9. de matr. c. 12. n. 3. quia est vera, & propria religio. Neque obstat hos equites non videri remotos a saecularium hominum conuersatione, quod videtur necessario requisitum iuxta Textum in c. vxoratus de conuers. coniugat. cuius causa motus est Sanch. disp. 32. n. 4. in fine, Gutier. c. 95. n. 5. hinc, ad afferendum professionem huius religionis huic obligationi non satisfacere. Non inquam obstat, quia

quia verè ſunt à ſæcularium hominum conſeruatione remoti, cum ſolum ex licentia ſui prælati in ciuitatibus cõmorentur, & extra conſortium, & cohabitacionem mulierum diſpoſiti que ſint, vt remoueantur, quando ſuperioribus placuerit. Senex item, vt non obligetur ad profefſionem, ſed voto continentie emiſſo in ſæculo poſſit remanere, carere debet periculo incontinentie, alias obligatur, ſicut iuuenis religionem proſiteri, vt manifefte probat. Text. in c. cum iſ de conuerſ. coniugat. & colligitur ex c. vxoratus, c. ad Apoſtolicam, c. ſignificauit, eodem tit. Votum autem, quod emittit debet, eſt perpetuæ continentie, ſimplex tamen non ſolemne, quia nullibi à iure ſolemnizatur, ac proinde ex ſe matrimonium contrahendam mortuo cõiugio non dirimit, tamen impediatur, Sanch. lib. 7. de matr. diſp. 32. à n. 4. & 8. Baſil. Legion. lib. 9. c. 12. n. 3. Guier. de matr. c. 95. n. 7. Quod ſi tempore nouitatus religionem deſeras, aut ab ea expellaris, ceſſat votum manentis in ſæculo; quippe ſub conditione tuæ profefſionis emiſſum eſt. Quis autem debeat dici ſenex, & ſterilis ratione ætatis, vt merito non timeatur incontinentie periculum late diſputat Sanch. lib. 7. de matr. diſp. 32. à n. 15. & optime reſoluit communiter in viris eſſe ætatem ſexagenariam, in fœminis quinquagenariam: conſentit Guier. de matr. 95. num. 2. & 3. Præter has conditiones alij expoſtulant licentiam Epifcopi, ſed immerito; neque enim ad valorem profefſionis, neque vt licite fiat, neque ad impediendum reuocationem à manente in ſæculo id neceſſarium eſt, vt optime cum alijs pluribus ſtat. Sanch. lib. 7. de matr. diſp. 22. n. 2. Neque obitat Text. in c. ſi vir, & vxor, 27. q. 2. ibi ſi vir, & vxor diuertere pro ſola religioſa inter ſe conſenſerit. vitæ nullatenus ſiue Epifcopi conſcientia fiat: cui conſonat lex regia 2. tit. 10. part. 4. Nam hæc non de obligatione præcepti, ſed decentie, & æquitaris intelligi debent, præcipue cum conſuetudine ſajſ præſcriptum ſit hæc licentiam neceſſariam non eſſe.

11. Hucufque de profefſione emittenda à coniugato in alijs religionibus à Societate diſtinctis locuti ſumus. At in Societate Ieſu credo nullo modo profefſionem, nec incorporationem validam eſſe, niſi cum licentia coniugis ad ſine alia iuris requiſita, quibus omnino impediatur reuocatio: ſic tanquam probabiliffimum defendit Suar. t. 4. de relig. tract. 10. lib. 3. c. 6. n. 9. Ratio eſt efficaci: nam vnum ex impedimentis eſſentialibus à Sede Apoſtolica approbatis, quæ ſocietas habet, eſt matrimonium conſummatum. Exam. gener. c. 2. n. 4. Sed hoc impedimentum non ceſſat, niſi obſeruentur ea, quæ à iure ſunt requiſita, vt coniugatus religionem ingredi poſſit, vt expreſſè dicitur. dicto c. 2. n. 6. & c. 3. lit. C. & i. p. conſtit. c. 4. lit. F. Quod intelligi debet non ſolum de requiſitis à iure, vt coniugatus valide religionem ingredi poſſit, ſed etiam vt poſſit licite aſſis vt quid Societas hoc impedimentum tanquam ſpeciale conſtituebat? Ergo illis integrè non ſeruatis impedimentum non ceſſat.

§. V.

Explicatur libertas à vinculo Epifcopalis dignitatis requiſita ad profefſionem.

S V M M A R I V M.

1. Epifcopus religionem ingrediens abſque Summi Pontificis licentia grauius peccat.
2. Verius eſt eius profefſionem valere.
3. Qui nomine, Epifcopi intelligantur.
4. Non extenditur obligatio Epifcoporum ad inferiores prælatos, eſſo habeant iuriſdictionem quaſi Epifcopalem.

1. Septima conditio requiſita ad profefſionem eſt libertas à vinculo Epifcopalis dignitatis, alteriũve beneficii. Circa quam conditionem regula certiffima eſt, Epifcopum abſque licentia Summi Pontificis profitemem in religione grauius peccare; quia ob bonum Eccleſie, cui Epifcopi ſunt addicti, illis eſt interdctum, c. licet de Regularib. & cap. niſi cum pridem de renunciat. & tradunt omnes cum D. Tho. 2. 2. q. 185. a. 4. & conſtat ex iis, quæ diximus, diſp. præced. p. 7. §. 1.

2. Dubium tamen eſt, an ſic facta profefſio valida ſit? Videtur eſſe non poſſe; quia profefſio vinculum Epifcopale non diſſoluit; illo autem non diſſoluto non videtur poſſe conſiſtere. Non enim apparet, qua ratione religionis obſequio, & regulis prælati voluntati ſe alligare poſſit, præcipue cum aſſumens religionem eligat ſtatum minus perfectum: & ita docet Valent. 2. 2. diſp. 10. q. 3. punct. 4. col. 1. vcl. tertius caſus.

Cæterum verius cenſeo cum Suar. t. 3. de relig. lib. 6. c. 8. n. 7. profefſionem validam eſſe. Ratio eſt; quia ex iure poſitiuo irrita non inuenitur, vt cuiuslibet expendenti. Text. in cap. niſi cum pridem de renunciat. c. inter corporalia de tranſlat. Epifc. c. licet de Regularib. qui expreſſius de hac materia loquuntur, conſtat poſſe. Ex illis enim ſolum inſeruitur neminem poſſe renunciat Epifcopatu abſque autoritate Pontificis, & cau-

ſis à iure præſcriptis, non tamen profefſionem eſſe nullam. Neque obſtat, ſi dicas impedita, & annullata renunciatione impediti, & annullari tranſitum ad religionem, qui cum retentione Epifcopatus, & obligatione ibi aſſistenti, & illius munera exequendi non videtur poſſe conſiſtere. Non inquam obſtat; quia religioſi ſtatus eſſentia ſaluari optime poſſit, ex eo quod aſſumens religioni tradat pauperem, caſticum, & obedientiam obſeruatorem quantum poſſit; tamen ex aliqua occasione, & obligatione antecedenti impediatur, ab eius plena executione, vt videre licet cum ex licentia coniugis non ſe conuertentis coniugatus emittit profefſionem, quæ valida eſt, cui valori non obſtat, quod reuocari debeat ad conuagale commercium, & in religioſo proficente, cum parentis graui neceſſitate premunus quibus ſuccurrere debet. Eſt etiam conſtat in religioſo aſſumpto ad Epifcopatum, qui reuocato ſtatu religioſo aſſumpto ad Epifcopatum, qui reuocato ſtatu religioſo, & illius natia obligatione muneris Epifcopalis obligationem ſubiit. Et ex hac ratione conſtat iure naturali non annullari profefſionem ab Epifcopo factam.

3. Quia autem nomine Epifcopi intelligantur? Conſtat intelligi electos, & confirmatos, obſequioque alicuius Eccleſie addictus; tamen confirmati non ſunt, quia ſic electi, & confirmati, & propriæ Eccleſie addicti nullatenus poſſunt abſque autoritate Pontificis renunciat Epifcopatu: ſicuti deciderunt in c. inter corporalia de tranſlat. Epifc. iuncto c. niſi cum pridem de renunciat. Dixi Eccleſie propriæ addicti, nam ſi nulli addicti ſunt, ſed ſolū in Epifcopo conſecrati, poterunt religioſe nulla requiſita licentia proficere, ſicuti poſſent, ſi Epifcopatu renunciat eſſent, quia ceſſat obligatio Eccleſie, quod eſt impedimentum aſſumendi ſtatum religioſum; ſic tanquam certum docet Suar. t. 3. de relig. lib. 6. c. 8. n. 4. Sed an idem dicendum ſit in Epifcopis titularibus, & religioſis difficultate non caret. Negat Suar. d. c. 8. n. 5. eo quod Eccleſie determinate reſponſati ſint; tamen ſi per accidens ab illius obſequio impediatur vel ob inſiduum occupatione, vel ob tyrannorum perſecutione. At diſtinguendum exiſtimo de impedimento per ſe perpetuo, vel de eo quod remouendū ſperatur, ſi enim impediatur Epifcopus ab obſequio Eccleſie cui eſt addictus ob impedimentum, quod aliquando ſperatur remouendum, nullatenus poſſit abſque Pontificis licentia religionem proficere, quia illi profefſioni munus Epifcopale, & obſequium debium Eccleſie poſſibiliter contingens obſtare poſſet, & eaque de cauſa in c. poſt tranſlationem, de renunciat. ob perſecutionis rabiem Epifcopus tranſiens ad religionem indiget Pontificia approbatione. At ſi impedimentum nullatenus remouendum ſperatur, cuiusque conditionis ſit, vt omne munus, & exercitium Pontificis dignitatis in ea diceſi impediatur, quale regulatiter contingit in Epifcopis titularibus pro Eccleſiis ab inſidelibus occupatis, non videtur probabiliter carere eos Epifcopos ad religionem migrare poſſe, ſicuti poſſent nulli ſpeciali Eccleſie addicti: nam quoad effectum, & obſequium præſtandum idem eſt; ideoque hic Epifcopatus titularis cum Epifcopatu fructifero, & cum alijs beneficijs, & penſionibus comparatur.

4. Hæc autem obligatio Epifcoporum petendi, & obſtandi licentiam à Summo Pontifice non eſt extendenda ad prælatos inferiores, tamen iuriſdictionem quaſi Epifcopalem habeant, Pontificique ſunt ſubiecti, quales ſunt aliqui Abbates, & Priores, quia relati text. in c. licet de regularib. & cap. niſi cum pridem, cap. poſt tranſlationem de renunciat. c. inter corporalia, de tranſlat. Epifc. de Epifcopis ſpecialiter mentionerunt ob altiffimum eorum ſtatum. Non igitur debet hæc obligatio ad inferiores prælatos extendi. Ex quadam tamen decentia, & æquitate moneri debet Pontifex, vel ſaltem Epifcopus, cui illi prælati alias eſſent ſubiecti, docet Suar. 10. de relig. lib. 6. c. 8. in fine, n. 13. & 14. cum Panom. in d. c. licet de regularib.

§. VI.

De neceſſitate parentum impediende profefſionem.

S V M M A R I V M.

1. Non impedit profefſionis valorem.
2. Liber eſt ab obligatione ſuccurrendi parentibus, ſi monaſterium eam obligationem ſubire vult.
3. Qualiter monaſterium obligatum ſit hæc obligationem ſubire, ſi tempore tuæ profefſionis parentes paucitate neceſſitate.
4. In neceſſitate extrema tenetur filius parenti ſuccurrere modo, quo poſſit.
5. In neceſſitate graui aſſeruant aliqui tenere, etiam ſi opus ſibi habuiſſent deſerere.
6. Alij negant ad deſerendam religionem eſſe obligatum.
7. Tertio ſententia media via procedit diſtinguens de neceſſitate tempore profefſionis, vel poſt modum contingente.

- 8 Quilibet ex his sententiis est probabilis.
- 9 Obligatus est filius succurrere parenti in quantum possit salua obedientia, ordinéque religioso, & explicatur quid hoc sit.
- 10 Debet esse necessitas certa.
- 11 Non tenetur contra voluntatem prælati ad succurrendum parenti grauius indigentem deserere religionem, neque prælatum eam licentiam tenetur concedere.
- 12 Si tamen eam concedit, debet religionem deserere.
- 13 Cessante necessitate tenetur ad religionem redire.
- 14 Supradicta procedunt de religiosis leuitis non professis.
- 15 Dicta de filio comparatione parentis procedunt de parente comparatione filij, sed non de fratribus, & sororibus.

1. **O**ctava conditio ad statum religiosum est, ne religiosi parentes grauius indigeant, de qua conditione late diximus *disp. præcedenti, punct. 7. §. 5.* At non est necessaria ad valorem status religiosi assumpti, sed vt licite assumatur, quia nullus est textus, quo hæc professio irrita reddatur. Iure autem naturali irrita non redditur etiam deserto parente in extrema necessitate, quippe firma manet religionis essentia, cum te religioni tradas obligatus seruate castitatem, pauperiorem, & obedientiam legitimam causa non excusante, & ita tanquam omnino certum docent Nauarr. *lib. 3. conf. tit. de regularib. conf. 26. alias 7.* Lessius *lib. 2. c. 41. dub. 3. n. 34.* Sanch. *lib. 4. c. 20. n. 10.* Suar. *t. 1. de relig. lib. 6. c. 9. n. 1.*

2. **P**ostea igitur professio valida dubium est, quales habeas obligationem succurrendi parentibus in graui, vel extrema necessitate constitutis tempore professionis, vel in eam necessitate incidentibus professione facta? Quia in re præmittendum est tanquam omnino certum, te omnino liberum esse ab hac obligatione monasterio eam uolente subire; quia eo casu cessat tui auxiliij necessitas, quæ solum esse potest nemine succurrente, & notauid Suar. *tom. 3. de relig. lib. 6. cap. 9. n. 30.*

3. **A**n verò monasterium obligatum sit religiosi parentibus succurrere, si ex ingressu reddat filius impotens ad succurrendum parentibus? Negat Sanch. *l. 4. de cal. c. 20. n. 21.* excepto eo casu, quo monasterium in bona ingredientis succedere. Quia solo eo casu monasterium loco filij succedit. Econtra affirmat Angel. *verbo religiosus, n. 31.* Sylu. *verb. relig. 6. q. 9.* Dicendum tamen est monasterium succedens in bonis religiosi obligatum esse iuxta vires hereditatis illius parentibus alimenta præbere, sive tempore professionis fuerint in necessitate constituti, sive non; quia obligatio hæreditatis etiam extraneæ est alimenta præbere ei cui succedit. *leg. si quis à liberis, §. item v. scriptum, ff. de liberis agnoscendis.* At monasterium bona filij recipiens hæres est parentum illius, Auth. *de Sanctissimis Episcopis, §. sed hoc present. c. 9. in presentia in fine, de probationib.* Ergo debet alimenta parentibus præbere. Si vero monasterium bona non acquirit, quibus religiosi parentibus subuenire possit, & bona fide religiosum admittit, credens illius parentes grauius non indigere, aut æque bene in religionem filium eis subuenire posse, nullo modo tenetur monasterium ex suis bonis sibi necessariis eos alere. Quia nec tenetur ratione iustitiæ, vt de se constat, neque etiam charitatis, quæ solum obligat in graui necessitate constitutis succurrere de iustitiis, & supponunt, Angel. Sylu. & Sanch. *supra.* Quod si monasterium tempore quo professionem religiosi admittit, agnouit illius parentes grauius indigere, postque filium religionem non ingredientem eis succurrere, & ex ingressu reddi impotentem, verius censet cum Angel. & Sylu. obligatum esse subuenire. Quia negari non potest eo casu monasterium causam esse quomodus filius obligationi naturali ex pietate debet parentibus non satisfaciat. Ergo æquum est, vt illius obligationem subbeat. Neque obstat monasterium illud subsidium impediens non peccare contra iustitiam rigorose sumptis sufficit quod peccet contra pietatem, quæ strictius obligat ad reparationem vt expressè dixit Suar. *dict. lib. 6. c. 9. n. 24.* Hinc tamen casus ratio, vel nunquam contingere potest. Non enim præmittendum est monasterium sic grauius delicturum.

4. **D**einde præmitto parenti in extrema necessitate constituto obligatum esse filium professum subuenire eo modo quo possit, sive patens in eam necessitatem incidit post professionem, sive antea in ea fuerit constitutus, quia hæc necessitas vt pote grauius semper inuenitur excepta, & ex alia parte, quia breuissimè transiit, absque detrimento religionis subuenire potest, esto necessarium esset à monasterio exite in consulto prælato, & habitu dimisso: quia non est detrimentum religionis eo breui tempore ob remedium tantæ necessitatis habitum dimittere, eaque de causa non solum parenti, sed cuiuslibet extraneo eam patienti debebat, si posset, subuenire, sic ex omnium sententia tradit Nauar. *cap. 14. n. 14.* Suar. *t. 3. de relig. lib. 6. c. 9. §. 5.* His præmissis.

5. **T**riplex est sententia circa necessitatem grauem de qua est inter Doctores controuersa. Prima affirmat teneri filium inuito prælato subuenire parenti relinquendo religiosum ha-

bitum, si opus sit, sive patens fuerit in necessitate tempore professionis, sive post in illam incidit. Quia obligatio filij comparatione parentis est ita intrinseca, & naturalis, vt non videatur ab ea eximi posse ob statum perfectionis assumptum, censendus enim est assumi salua hac obligatione: Sic Iansen. *in concord. Euang. c. 60.* in ea verba *vos autem dicetis,* Palacios *4. disp. 38. disp. 1. in solut. ad 3. c. alij relati à Sancti. num. 25.* & Suar. *n. 4.*

6. **S**ecunda sententia negat teneri filium professum egredi è monasterio absque legitima prælati licentia, & à fortiori habitum dimittere, esto patens tempore professionis fuerit in graui necessitate constitutus, sic videtur tenere D. Thom. *2. 2. q. 101. art. 4. ad 4. & ibi Caietan. Cordob. in sum. q. 141. art. 2. in 4. opin. Eman. Sa verbo religio, n. 2. Man. q. regul. 1. 2. q. 57. art. 3. Sanchez alijs relatis, lib. 4. sum. cap. 20. n. 17. Layman. lib. 4. tract. 5. cap. 4. num. 2.* Ratio ea est, quia professione ita mutauit religiosus statum, vt non sit sui iuris, sed prælati; ergo nolente prælato vt è monasterio egrediat ad subueniendum parentibus, censendus est religiosus factus impotens; quia sicut non potest religiosus statum deserere, ita nec potest obedientiam omittere. Confirmarique potest exemplo serui, & vxorati, qui contra voluntatem heri, & coniugis non obligantur parenti succurrere, tamen tempore contractæ seruitutis, vel coniugij patens in necessitate extiterit. Et ratio omnium est, quia obligatio filij succurrendi parentibus est postiuia obligans filium iuxta circumstantias temporis, & status assumpti: Ergo si prælato religioso statum huic obligationi satisfacere non potest, cessat in illo obligatio. Et præterea nullus tenetur subuenire damno alicuius speciali cum iactura boni communis; at negari non potest ex obligatione exeundi è monasterio, dimittendique religiosum habitum præiudicari non leuiter religionem, tum ob eam religionem sibi vitium, tum quia tam ipsi, quam alij, quorum parentes inopes sunt tentationibus exponuntur, & inquietudinibus vexantur. Ergo hæc obligatio afferenda non est.

7. **T**ertia sententia media via procedit, affirmat religiosum professum obligatum esse è monasterio egredi, & habitum dimittere, si opus sit, vt parentibus subueniat casu, quo parentes tempore professionis in ea fuerint necessitate, secus si post professionem in illam incidierint; sic tenent Angel. *verbo religiosus, n. 31.* Sylu. *relig. 6. q. 9.* Nauar. *sum. 14. n. 5. c. comment. 3. de regularib. n. 48.* Tolet. *lib. 3. sum. c. 1. n. 6.* Anton. Cucus *lib. 3. institut. maiorat. tit. 1. n. 126.* Ludouic. Lopez *i. p. institut. c. 54. Man. Rodrig. 2. t. sum. c. 6. n. 4.* Suar. *t. 3. de relig. l. 6. c. 9. à n. 8. c. 3. segg.* Lessius *lib. 2. c. 41. dub. 3. n. 34.* Ratio prioris partis est quia filius, qui tempore professionis adstrictus est subuenire parentibus, religioni se tradit cum eo onere, & obligatione; Neque enim æquum erat, vt per professionem à se hanc naturam obligationem excluderet. Quod exemplo serui iradentis se religionem est manifestum, quem dominus potest repetere, sic poterit pater in necessitate constitutus filium eo tempore se religioni tradentem reuocare. Secunda pars huius sententiæ sic probatur; quia obligatio filij succurrendi parentibus, adueniens professioni factæ metienda est iuxta statum religiosum; si quidem hunc filius relinquere non potest, sed status religiosus non permittit inuito prælato è monasterio egredi, & habitu dimisso in seculo viuere. Ergo filius professionis non tenetur hac via parentibus succurrere.

8. **Q**uilibet ex his sententiis probabilis est, vt factis indicat doctorum autoritas, & rationes, quibus firmantur. Sed quid nobis probabilis videatur, paucis subiungam.

9. **P**rimò dicendum est, te in religione professum obligatum esse parenti in graui necessitate constituto succurrere in quantum possit, salua obedientia, ordinéque religioso, esto necessitas superueniat facta professione. In hac conclusione nullus est, qui dissentiat. Nam ob statum religiosum non desinit esse filius, ergo non ex exemptus ab obligatione subueniendi parenti grauius egenti saltem quantum cum assumptum statu comparari potest. Alias si hanc obligationem non haberes comparatione parentis, non esses obligatus parenti potius, quam extraneo, quod non est dicendum. Sed restat explicandum, quid possit salua obedientia, statúque religioso præstare, vt inde colligamus quam obligationem habeas. Nam alicui videbitur te nihil posse prælato in consulto, cum sub eius voluntate, & directione sis. Sed dicendum est, si iuxta præscriptam regulæ actiones, quibus subuenire debes parentibus, non sunt absolute prohibita, sed prohibita fieri absque licentia, & hæc præsumitur concedenda, absque dubio peccati debet sub ea obligatione, quam regula præscribit, quia hanc petere licentiam leue onus est, & statum religiosum non dedecet. Quod si præsumatur neganda, vel de facto negetur, credo te posse, & debere illas exercere secluso scandalo, & violentia, quia cum illæ actiones non dedecent religiosum statum, sed potius illi sint conformes, solamque modus extrinsecus licentiæ illis desit, efficitur sanè religiosum eas exercentem substantialiter nihil exercere contrarium suo statui, & Prælatum denegantem eam licentiam, iniquè denegare, siquidem nulla causa

causa ita efficax proponi poterat honestas concessionum, quod amplius constabit ex modo dicendis. Verum ex voto obedientiae, vel paupertatis absolute prohibita, quales sunt vendere à te arte facta & pretium illorum parentibus concedere, donata tibi illis tribuere, pecuniam apud te retinere eis distribuendam, regulariter credo omnes has actiones te obligatum esse exercere in fauorem patris grauius egentis, perita prius licentia à Prælo, si præsumitur concedenda; quia hæc non dedecet religiosum statum, cum sæpe ex facultate & licentia Prælatorum in fauorem monasterij, vel aliorum exercantur absque vlla nota, & scandalo, & ex alia parte eas exercens non censetur docere, & retrocedere à religioso statu, & substantiali religionis ordine. Quoties igitur actiones huius qualitatis sunt, tenetur superior ad eas præstandas licentiam concedere religioso, cuius parentes grauius indigent, quia est causa satis honestans dispensationem. Quod si non concedit, poterit religiosus illas operari secluso scandalo, & violentia ex præsumpta superioris maioris voluntate, vel potius ex pia interpretatione legis, quæ non censetur causam ita urgentem comprehendere: sic Sanch. lib. 4. sum. c. 20. n. 19. & expressus Suar. t. 3. de relig. lib. 6. c. 9. n. 27. 28. c. 29. Quocirca existimo filium, cuius parentes grauius manifeste egent, posse, & debere omnes illas actiones in eorum subsidium exercere; quæ statim religioso indecentes non sunt, quæque illum non mutant, quales sunt dimittere habitum & extra obedientiam regularis prælati viuere.

10. Notanter dixi, quando parentes grauius manifeste indigent, nam si necessitas dubia est, pro certo sentio contra voluntatem Prælati nullatenus supradictas actiones te exercere posse; quia cum certum sit te sub prælati voluntate, & directione esse, nequis ab hac subiectione certa ob causam dubiam te liberare. Non enim dubia, sed certa necessitas parentis te ad subueniendum illi obligare potest, & notauit Suar. d. c. 9. n. 27. Quapropter vt hæc debite procedant, debes Prælo probare, & manifestam facere necessitatem parentis, aliàs conueni non poteris de negata licentia.

11. Verum si intra religionem retento habitu, & seruato religioso ordine subuenire non possis, hoc enim prius tentandum est, & pro viribus procurandum, sed necessarium tibi sit extra claustrum, & obedientiam viuere, & forte habitum dimisso, credo probabiliter te nullatenus posse præstare absque facultate, & dispensatione superioris, siue necessitas professionem antecesserit, siue eam fuerit subsecuta, neque prælatum obligatum esse eam tibi facultatem concedere. Sic doctores secunda sententia. Mouer tam fundamento ibi adducto, quod sanè efficax est. Tum quia communior sententia defendit te non esse obligatum ob grauem necessitatem parentis professioni superuenientem habitum dimittere, sed eadem ratio procedit, cum necessitas antecedit. Ergo in nullo casu censis obligatus. Minorem probo, quia obligatio dimittendi habitum, vt parenti subuenias, non oritur ex delicto à te commisso in ingressu, sed ex necessitate rei parentis. Si ergo posita eadem, & grauiori necessitate professioni superueniente non obligaris, neque obligari poteris ob necessitatem antecedentem. Neque obstat stance necessitate rei parentis te iniquè, & iniuste religioni tradere, vt inde inferas religionem dimittere posse, vt illi succurras, quia sicut non potes à te excutere obligationem religiosi status, ita nec potes, nec debes subuenire parenti cum illius iactura, & præiudicio. Nec valet exemplum serui, qui inuito domino religionem proficetur, qui à domino reuocari potest, quia omnes serui actiones sunt domino debite, non sic actiones filij debite sunt parenti egentis, sed iuxta filij statum, & conditionem, & præcipue dum filius est sub patria potestate. Et ex his soluta, manent, rationes nobis aduersa.

12. Cæterum etsi inuito Prælo non sit datum Religiosis habitum deserere, & extra obedientiam permanenter viuere, vt parentibus subueniant. At si Prælati eam licentiam concedat, vt verè concedere potest, quando ad remedium necessitatis est simpliciter necessarium, non dubito quin tunc possint religiosi exire, cum substantialiter ordinem regularem retineant, & sub obedientia maneant: & ita docet Nauarr. tom. 3. de regularib. n. 49. c. lib. 3. consil. tit. de regular. consil. 55. alias 71. Angl. Florib. 2. p. q. vnic. de vota, art. 2. difficile. 13. Man. Rodrig. 2. tom. sum. c. 6. n. 4. Sanchez lib. 4. sum. c. 20. num. 22. Lessius lib. 2. c. 11. dub. 3. n. 34. in fine. Non tamen credo alium prælatum præter summum Pontificem posse religiosi profectis licentiam viuendi permanentem extra claustrum dimisso habitu concedere, vt sentit Sanch. & Man. supra; quia est res grauisima, neque Episcopis concessa, bene tamen vt possint viuere retento habitu.

13. Illud verò est omnino certum, cessante necessitate parentis, vel quia iam habet ex quibus commodè sustentari possit, vel quia mortuus est, te obligatum esse ad monasterium redire, quia cessauit causa dispensationis, & succedit obligatio religiosi status, quem adhuc retines. Secus esset, si religiosus esses Societatis non professus, & hac de causa dimissus esses à

votis absolutus, cessaret tibi obligatio redeundi, quia religiosus non es, sic Sanch. lib. 4. sum. c. 20. n. 26.

14. Quæ dicta sunt de exitu professionum ad subueniendum parentibus, procedunt de religiosi non professi Societatis Iesu, nam hi verè sunt religiosi, & quantum est ex parte sua se religioni perpetuo tradiderunt, sic Sanch. d. c. 20. n. 27. Suar. t. 4. de relig. tract. 10. lib. 3. c. 6. n. 13. & licet Societas ob ius, quod habet dimittendi, possit religiosum, cuius parentes grauius egent, quibusque in Societate iuxta communem modum procedendi subueniri non potest, liberum à votis, statimque religioso dimittere, at nullo modo teneatur, si alius religiosus potius vilius, quam noticius sit; quia hæc potestas non in commodum aliorum, sed in bonum ipsius Societatis concessa est, vt bene aduertit Suarez dicto c. 6. n. 14.

14. Tandem dicta de filio, cuius parentes grauius egent, dicenda sunt de parente religioso comparatione filiorum in saculo manentium, quia vitiorumque est reciproca obligatio, Suar. tom. 7. de relig. lib. 6. c. 9. n. 30. Sanch. lib. 4. sum. cap. 20. num. 39. Si verò de fratribus, & sororibus, alii que coniunguntur loquamur, ferè omnes doctores conueniunt religiosum obligatum non esse ob eorum necessitatem statum deserere; esto intra religionem strictius obligetur succurrere illis quam extraneis, Suar. c. 9. n. 31. supponit, Sanch. dicto cap. 20. num. 300.

§. vlt.

De aliis conditionibus ex parte profitentis ad professionem requisitis.

S V M M A R I V M.

1. Libertas à debitis, ratiociniisque reddendis requiritur ad professionem licitam, sed non validam.
2. Item requiritur ne alterius religionis professione obstrictus sis.
3. Debet esse carentia simonia, excommunicationis, aliorumque peccati, vt licite fiat, sed non vsu valida.
4. In professione monialium debet præcedere examen Episcopi, vsu ritè fiat.

1. **N**ona conditio ad professionem requisita est libertas à debitis, ratiociniisque reddendis. De qua conditione qualiter religionis ingressum professionem impedit, diximus disp. præced. punct. 7. §. 4. ibique statimus professionem factam ab eo, qui debitis operatus est, validam esse, neque inde Religiosum obligatum manere, manibus, laboribus, aut elemosynas querere, alia familia præstare; quia debita ciuili morte ciuili videntur extinda, illorumque obligatio afficit personam, quamdiu sui iuris est, & quamdiu bona habet. Secus si alteri traditur, & bonis omnino caret. Solum est aduertendum religiosum Societatis Iesu, qui debitis gratias vota scholasticorum emittit, possideretque aliqua bona, aut de nouo acquireret, obligatum esse solutioni contententia. Quia his votis vtporè simplicibus, neque tollentibus rerum dominium, & capacitatem illud acquirendi, non extinguuntur debita; sicuti extinguuntur professione, sed suspenduntur, vtique bona religiosus habeat. Suar. tom. 4. de relig. tract. 10. lib. 3. c. 6. fin. n. 16.

2. Decima conditio est, ne professione alterius strictioris religionis ligatus sis, quia non datur transitus ad laxiorem, imò neque ad æqualem, sed solum permittitur ex laxiori ad strictiorem ascendere. In Societate tamen Iesu ex speciali eius constitutione non solum professio alterius religionis, sed illius habitus assumptio professionem, & incorporationem irritat. Suar. tom. 4. de relig. tract. 10. lib. 3. c. 6. v. 12.

3. Vndecima conditio asseritur carentia excommunicationis, simonia, aut cuiusvis peccati mortalis. Sed hæc nullis iure irritant professionem, aut Societatis incorporationem, vt pluribus relatis firmat Sanch. lib. 5. sum. cap. 4. n. 36. Est tamen illicitus talis ingressus, sed diuersimodè; nam ob excommunicationem solum erit illicitus sub culpa veniali, nisi forte cum professione alique orationes Ecclesie adiungantur, à quarum spiritali communicatione excommunicatus etiam oculus priuatus est. Ob simoniam verò sub graui culpa, alii que grauisimis penis est prohibitus, vt constat ex c. 1. de simonia, & nos dicemus tract. de vitis oppositis religioni, disp. de simon. punct. 23. Peccatum verò mortale est professionem per se illicitam non reddat; at est nimis contrarium finalis religiosi status, qui est viros ad perfectionem dirigere, & pro reddere diuino obsequio, præterquam quod impedit, ne professione remittatur poena debita pro culpis commissis.

4. Duodecima conditio peritur à Trident. pro professione monialium tantum sess. 25. cap. 17. de regularib. vt ante professionem examinetur monialis ab Episcopo, an liberè consentiat. Quod examen si omittatur, peccabit mortaliter tam profitens,

profrens, quam recipiens professionem, quia Trident. sub grauibz penis id faciendum praecribit, quippe est bono communi religionis maximè expediens. Man. 2. tom. sum. cap. 8. n. 3. gonz. 2. Sanch. lib. 5. sum. c. 4. n. 84.

PUNCTVM III.

Quae sint conditiones requisitae ex parte illius, qui ad professionem, & incorporationem in Societatem admittere debet.

SVMMARIVM.

1. Adesse debet aliquis, qui potestatem habet acceptandi traditionem à religioso factam.
2. Proponitur obiectio ex votis Societatis Iesu, & sit satis.
3. Penes quem sit haec potestas?
4. Ratione excommunicationis non priuatur ea potestate.
5. Praelatus superior potest ex aliqua causa irritare receptionem inferioris eo consulto.

1. **D**ebere esse aliquem, qui nomine religionis traditionem religiosi acceptet, obligetque religionem ad religiosum retinendum, alendum, & gubernationem iuxta religionis institutum in comperto est apud omnes. Quia professio est mutuum contractus, & reciproca obligatio religiosi, & religionis, colligiturque ex cap. porrectum, cap. ad Apostolicam de regularibz. Neque hac conditione excluditur incorporatio in Societatem Iesu per vota biennij, in qua non solum obligatur religiosus ad perpetuò manendum in societate obseruando paupertatem, castitatem, & obedientiam, sed etiam ipsa religio obligatur ad religiosum retinendum, alendum, & gubernandum, dum causa iusta ad expulsiõnis non adfuerit, vt bene notauit Sanch. lib. 5. sum. c. 4. n. 63. Suar. tom. 4. de relig. tract. 10. lib. 3. c. 1. fine. & c. 5. n. 8. & cap. 7. in princ.

2. Sed obiectio, s. p. confit. cap. 4. dici vota biennij in nullius manibus fieri debere, inquit enim constitutio. Qui, peracta sua priori probatione, & experimentis per biennium in Scholasticos approbatos admittuntur coram aliquibus domesticis quatuor non in manibus, cuiusque vota sua emittent. Et in declarat. subditur, vt hoc votum soli Deo offeratur, & non homini, ita nemo id admittit, propterea in nullius manibus fieri dicitur, si igitur in nullius manibus sit, nullius acceptatione indiget, nulliusque nomine societas obligatur. Respondet cum suar. locis allegatis in nullius manibus ea vota fieri quantum ad expressam formam promittendi; bene tamen quoad rem ipsam. Deinde in nullius manibus ea vota fiunt, qui ea ita acceptet, vt societatem obliget ad ea in suo valore semper retinenda, & seruanda; bene tamen qui ea acceptet, vt societatem obliget ad ea conseruanda, & Religiosum retinendum, dum domino gratum esse iudicauerit. Alias nulla esset differentia inter haec vota, quibus quis constituitur religiosus, & vota illa, quae nouitij tempore nouitatus ex deuotione emittunt, cum ex parte emittentis eadem forma emittantur, eademque obligatio sitis, quia tempore nouitatus emissa à religione non acceptantur, ea de causa religiosum non constitunt. Constitunt verò emissa post biennium, quia à Societate acceptantur, quodque factis indicauit Gregor. XIII. in sua constit. Ascendente, cum dixit scholares per haec vota se societati tradere, traditio autem esse non potest sine acceptatione facta ab eo, qui potestatem acceptandi habet. Dicendum ergo est vota biennij acceptari, & in manibus alicuius praelati fieri, qui nomine Societatis ea acceptet, vt Religiosum retineat quam diu ad gloriam Dei expediens esse iudicauerit, non autem fieri in manibus alicuius, vt ea perpetuo acceptet, & religiosum perpetuo retineat.

3. Sed est dubium, qui nomine religionis potestatem habeat acceptandi hanc religiosi traditionem? In Societate Iesu compertum est omnem potestatem penes solum praepositum generalem esse, qui eam communicat, quibus esset expediens esse, vt dicitur, s. p. confit. c. 1. litt. B. Regulariter autem etiam ad vota biennij nulli Rectorum generaliter communicatur, sed solis Provincialibus. In aliis religionibus spectanda est forma à Sede Apostolica praescripta prout vbi, & consuetudine declarata est. Regulariter nullus praelatus absque consensu sui conuentus potest nouitios ad professionem admittere, neque conuentus sine sui praelati consensu, quia illa receptio vtrique vtilis, vel nocua est, & tradunt Nauar. lib. 1. c. 1. confit. de confit. conf. 9. d. n. 19. Paul. Layman. lib. 4. sum. tract. 5. c. 5. n. 5. Man. tom. 2. q. regul. q. 17. art. 7. Lessius li. 2. c. 41. dub. 7. num. 61. Sanch. lib. 5. sum. cap. 4. n. 65. Et admissio aliter facta irrita est, vt multis firmat Sanch. supra.

4. Difficultas est, an si praelatus, vel alius ex requisitis ad receptionem excommunicatus, denunciatus, vel manifestus clericus percussor existat, valida sit professio ab illo admissa? Videtur non esse, quia ratione excommunicationis priuatus

Perd. à Castro, Sum. Mor. Pars 1. l. 1.

est spirituali iurisdictione. Sed omnino tenendum est validam esse, quia haec potestas non iurisdictionis spiritualis actus est, cum laicus, & femina capax illius sit, & cuilibet monacho particulari competit saltem partialiter. Quae ratio probat idem esse dicendum de praelato prohibito, seu suspensio ab huius admissionis exercitio, validam inquam esse eius receptionem, tamen si omnino illicitam, quia praepro, seu suspensio tantum non tollitur potestas, sed impeditur. Excipitur nisi cum suspensione, seu prohibitione adesse decretum irritans, sic Sanch. aliis relatis lib. 5. sum. cap. 4. n. 78. & 79.

5. Maior autem difficultas est, an Praelatus superior, v. g. Generalis, vel provincialis possit potestatem inferioris ad recipiendum ita restringere, vt eo inconsulto irrita sit receptio? Ratio dubitandi est, quia inferior Praelatus, v. g. Prior Abbas, seu Rector conuentus non recipit potestatem recipiendi nouitios ad professionem à Provinciali, seu Generali, sed, immediate à Pontifice, seu à tota Religione ex autoritate Pontificis eo ipso, quo superior est, vt supponimus. Ergo nequit superior Praelatus hanc potestatem inferiori restringere, & limitare; quia in ea potestate ei subordinatus non est, neque inferior dicendus. Caeterum verius credo cum Sanch. lib. 5. sum. c. 4. c. 71. id posse iusta, & legitima causa intercedente. Quia etiam inferior praelatus potestatem admitendi ad professionem non recipiat à superiore; at vsum, & exercitium illius habet ab illo pendentem, quia id recto religionis regimini conuenit; cum enim sit illi inferior, & subditus absolutè, expediat in rem tam graui plenè illi esse subiectam, & subordinatam. Eaque de causa Nicolaus III. in c. exiit. de verb. signif. in 6. post medium, s. verum quia, expressè dixit generalem ordinis D. Francisci posse provincialibus licentiam recipiendi coartare non obstante, quod potestas recipiendi iure ordinatio provincialibus competat. Duplici exemplo Sanch. loco allegato id ipsum confirmat. Primò de parochio, cui iure ordinario competit potestas assistendi matrimonio suorum subditorum, cuius assistentiam ita Episcopus limitare potest, vt in aliquo casu graui, & vrgenti, vt nulla sit eo inconsulto, quia ea suspensione videtur Episcopus sic coniungendos à subiectione illius parochi quoad illi casum excludere. Secundò exemplo Abbatissae potentis recipere in suo conuentu monialem, cui Episcopus, cum monasterium subicitur, interdicit; ne eo inconsulto aliquam admittat; alias admissio nulla sit, quia enim si nollet moniales nouitias admittere; eaque de causa conuentus, signato termino, vt volentes recipiat, alioquin supplere poterit conuentus consentum, sic poterit conuentus consentum in receptione alicuius monialis eo inconsulto suspendere, si id communi bono conuentus expedire iudicauerit. Et ex his soluitur ratio contraria.

PUNCTVM IV.

An si professioni deficiat aliqua ex substantialibus conditionibus, alicquem effectum & obligationem inducat.

SVMMARIVM.

1. Nulla est obligatio seruandi castitatem, paupertatem, & obedientiam, est professione nulla.
2. Proponitur quadam obiectio. Fit illi satis.
3. Non est obligatus inualidè professus ratificare suam professionem.
4. Nec religio potest compellere religiosum, qui tenuit nullitatem probationis, nec probans vt ratificet.

Questio esse potest de duplici obligatione, nempe de obligatione seruandi castitatem, paupertatem, & obedientiam, & de obligatione ratificandi professionem.

1. Et quoad primam obligationem attinet, dicendum existimo neminem inualidè profitemem suae bona fide, siue ex malitia obligatum esse seruare castitatem, paupertatem, & obedientiam; nam horum obligatio oritur non potest, nisi ex verò voto. Sed votum in professione emissum nullum est, nulla existente professione; quippe est illi essentiale, vel accessorium. Ergo nulla est obligatio.

2. Dices in professione considerandam esse traditionem humanam; quia te Religioni tradis, vt Religioni inseruias, & Deo obsequaris, & deinde viam promissam; qua hoc obsequium praestare debet, scilicet obseruando paupertatem, castitatem, & obedientiam. Poterit ergo traditio esse nulla; vel quia non acceptatur, vel quia tu illius incapax es, nihilominus promissionem obseruandi castitatem, paupertatem, & obedientiam firmam persistere, vt satis colligitur ex c. quidam c. placet, de couerf. coniugat. vbi coniugati irrita professio obligat ad non petendum debitum, & ad abstinentiam à matrimonio contrahendo mortuo coniuge ob votum castitatis in illa professione inualida emissum.

In explicacione huius obiectiois stat integra difficultatis solutio. Concedo in traditione illa duo interuenire, & traditionem Religioni factam, & promissionem de castitate, paupertate, & obedientia seruanda. At ita sunt conuexa inter se, & conuenienter traditioe promissionem corrumpere necesse sit. Quia ut nemo praesumat intentionem habere se obligandi ad seruandam paupertatem, castitatem, & obedientiam extra Religionem, sed in Religione. Ergo cessante religioso statu corrumpitur illorum votorum obligatio, nisi expressè de contraria voluntate constet. Solum ab hac regula excipiendus est casus coniugati, qui bona fide professionem irritam fecit, quem text. in c. placet, c. quidam, praesumat voluntatem habuisse se obligandi ad castitatem seruandam quantum commodè possit etiam si professio non subsistat: cui praesumptio in foro conscientiae standum est dum de contraria voluntate non constat, non autem praesumat voluntatem habuisse se obligandi ad paupertatem, castitatem, & obedientiam; quia haec extra religiosum statum raro promittuntur, & minus aptè obseruantur. Obligatio ergo obseruandi castitatem in dicto casu non ex professione inualida ortum habet; quia quod nihil est, nullum producere potest effectum, sed ex voluntate professioni inualida adiuncta, & ab illa distincta, quam ius praesumat habere coniugatum bona fide profitentem. Extra hunc casum non credo praesumptionem esse extendendam; quia est rigorosa praesumptio, & contra communem modum operandi, & nullum in iure fundamentum habet. Quod clarius conuincitur, si aduertamus professionem coniugati non esse ipso iure naturae nullam, sed iure tantum positum, ipsi iureque ius positum irritare, seu non acceptare illam professionem quoad traditionem, emissionemque votorum paupertatis, & obedientiam, acceptate verò illam quoad votum castitatis. Cum autem haec acceptatio in aliis professionibus inualidis non requiratur, sed potius de nullitate illarum absolute constat, nulla ex illis relinquatur, nec a iure relicta praesumitur. Et quidem in professione inualida ob defectum aetatis, vel integri anni nouitatus. Sanch. l. 5. sum. c. 4. n. 103. affirmat & bene tanquam omnino certum, nullam relinquere obligationem, ut expressè deciditur à Trid. sess. 25. c. 35. de Regular. ibi professio antea facta sit nulla nullamque inducat obligationem ad alicuius regulae, vel Religionis, vel ordinis obseruationem ad alios quouicunque effectus.

3. Quoad secundam obligationem ratificandi professionem attinet, credo nullam habere sic inualidè professum, siue bona, siue mala fide professus fuerit; sic docent Sanch. lib. 7. de matrim. disp. 7. n. 38. & 39. Henriq. l. 11. c. 11. n. 11. Lessius l. 2. cap. 41. dub. 7. n. 67. Suar. tom. 3. de relig. l. 7. c. 7. à n. 6. Ratio est, quia professio est status ita arduus, & difficilis, ut ad illum suscipiendum contra propriam voluntatem obligatus non sis. Dices te non cogi contra propriam voluntatem; siquidem voluntatem saltem in foro externo habuisti religiosi status suscipiendi, & ratione illius cogaris. Sed contra, quia illa voluntas fuit inefficax, & nullius effectus. Ergo ex vi illius voluntatis neque ad obseruationem rei promissae, neque ad denuo promittendum obligati potes. Et licet in foro externo fuerit efficacax, & effectum praesumat habere, quia tamen te ipsa non habet, solum in foro externo cogi potes ad illius obseruantiam, non in conscientia, & seculo scandalo. Quod si inthes te non posse probare nullitatem professionis, neque absque scandalo, & periculo maioris damni fugere, & ex alia parte esse obligatum alimenta à religione suscipere, illius priuilegijs uti, tum in recipiendis ordinibus, tum in dispensandis votis, tum in suffraganijs ferendis, quae vero religioso tantum conceduntur. Respondet in hac perplexitate te gerere posse, ac si verus religiosus existeres, quoties absque graui nota id vitare non potes ob ea, quae dicta sunt tract. 3. de legib. disp. 1. punct. 26. Quapropter poteris alimenta à religione suscipere, tum in compensatione laboris, & ministerij à te exhibiti, si forte aequale sit, tum animo satisfaciendi quando facultatem habueris ea in parte, qua superauerint mercedem tuis obsequijs debitam. Item poteris ordines suscipere: nam licet Ecclesiasticum praecipuum sit neminem ordinari posse, quia verus religiosus sit, vel patrimonium habeat, cessat hoc praecipuum, in casu urgentis necessitatis; sicut cessat praecipuum, ne excommunicatus, vel irregularis occultis Sacramenta ministrare, si se excusare non potest absque suo graui damno. Item administrare Sacramenta, dispensare in voti potes virtute priuilegiorum alijs religiosis concessorum ob eandem rationem, & sic absoluti, vel dispensati, verè dispensati, & absoluti manent iuxta leg. Barbarius, ff. de officio Prator. quia habes titulum coloratum cum errore populi. Tu verò recipere Sacramenta penitentiae, dispensari in votis ab illis, qui solum potestatem absoluendi, vel dispensandi habent comparatione religiosorum non potes, ut tradit Sanch. supra n. 42. quia verus religiosus non es, & absque villa nota te excusare potes, tum manifestando veritatem Confessario, qui in illo foro tibi fidem adhibere debet, tum accedendo ad alios, quorum potestas ad seculares extendatur. Denique suffragia in electionibus ferre potes, & electioni de te factae consentire,

dum via aperta euadendi tibi non occurrat forte in his omnibus consentit Nauarr. lib. 3. cons. 11. de regular. cons. 5. alias 26. & comment. 4. de Regular. n. 74. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 17. à n. 38. Lessius l. 2. c. 4. dub. 7. n. 67. verum notandum, Suar. tom. 3. de relig. l. 7. c. 2. n. 6.

4. Sed an Religio compellere possit Religiosum, qui tenuit nullitatem suae professionis nec probare potuit, ut velit, & ex animo ratificet? Suar. d. 2. n. 7. & affirmat tanquam probabilis, quia religio habet ius retinendi sic professam. Ergo habet ius, ut debito modo retineat, sed debitus, & conueniens modus retinendi religiosum est votorum vinculis, & professione alligare, quia non debet esse retentio coacta, sed voluntaria: non enim religio carior est, sed paradus, neque Deus vult coactum seruum, sed spontaneum. Ceterum est hoc sit probabile verius credo cum Nauarr. Lessio, & Sanch. supra relatis, non posse religionem cogere ad veram ratificationem. Nam haec potestas orti non potest, nisi ex professione. Ergo pro qualitate professionis est potestas. Cum autem professio vera non sit, sed solum praesumpta, potestas cogendi religiosum vera esse non potest, sed solum praesumpta. Diximus verò tradi. de legib. disp. 1. punct. 14. n. 11. Leges in falsa praesumptione fundatas obligationem in conscientia non inducere. Ergo ex vi legis, & praecipui impositi ob hanc falso praesumptam professionem nulla in conscientia induci potest obligatio. Adde religiosus media professione non se tradit religiosi, ut illum compellat ad profitendum, sed vi illum compellat ad obseruandam professionem, ergo solum hanc compulsionem facere potest religio, non illam.

PUNCTUM V.

Qualiter professio nulla ratificari possit, & rata esse censetur.

SUMMARIUM.

1. Professio nulla esse potest ex varis impedimentis.
2. Ad ratificandam professionem debet tolli impedimentum, & adesse nouus consensus, tum professi, tum religionis.
3. Hic consensus debet esse ex noua nullitate.
4. Proponitur quaedam obiectio, & explicatur qualiter ex parte religionis adesse debet scientia nullitatis.
5. Reualidatio professionis inualidae inducitur dilatione habitus professorum per quinquagennium.
6. An nouitatus repetendus sit, affirmat aliqui si non fuit completus, vel si fuit irritus; secus si completus fuit.
7. Verius est nouitatum in nullo casu esse repetendum.
8. Quid facere debeas, si priori sententia de repetendo nouitatus adhaerens?
9. Non est opus repetere solemnitates accidentales.
10. An sic iacite progressus se gerere possit, ac si expressè professio esset.

1. Professio potest esse nulla ex impedimento se tenente ex parte solius professi, vel ex parte solius religionis, vel ex parte utriusque. Impedimento, quae se tenent ex parte solius professi sunt, si fide, vel ex metu, aut dolo consentit. Ex parte religionis, si consensit non habens facultatem, vel habens facultatem non consentit fide, aut dolo, vel errore substantiali inductus. Impedimenta ex parte utriusque voco, quae tam traditionem professi, quam acceptationem recipientis viciant, si ante legitimam aetatem, vel non completo nouitatus anno, vel existente impedimento substantiali, quale est esse coniugatum, & in pluribus religionibus, esse seatum, esse homicidam, esse infamem, &c. professio facta sit.

2. Haec professio nulla ratificari non potest nisi sublato impedimento, & nouo consensu professi accedente, nouaque acceptatione religionis; quia stante impedimento, & consensu professi nullus fuit, & acceptatio religionis nulla. Tolli ergo debet impedimentum, ut haec omnia valida sint. Deinde nouus consensus in ex parte professi, quam ex parte religionis esse debet, quia quod à principio nullum est, tractu temporis conualecens non potest. Quod verum est, est impedimentum se tenent ex parte tantum professi, siue ex parte religionis tantum, ex qua unquam parte apponatur impedimentum, totam professionem vitiat. Quod sic explicio. Ponamus consensum professi nullum fuisse eo quod fide, metu, vel dolo consenserit, hac nullitate posita consensus religionis nullus est. Tu quia non potest esse consensus se obligacionem nullam. Tum quia non potest esse consensus se obligandi ad alendum, sustentandum, & regendum eum, qui non obligauit religioni obsequenturum. B contra si ex parte religionis appositum fuit impedimentum, quia carens potestate professionem acceptauit, vel eam acceptauit fide, aut errore dolo, eo ipso consensus professi nullus fuit; quia, namque consensus, eo ipso consensus professi nullus fuit, & obligati, nullus est professus se velle religioni tradere, & obligari, nullus religio se illi obligatum tradat eum retinendi, alendi & gubernandi; est enim professio mutuo contractus, mutuaque religionis, & religionis obligatio; ac proinde vitata una parte vitatur

que vitia manet, & vna reparata, altera reparari debuit, sic docuit. Azor. l. 12. c. 4. q. 7. Basil. Legion. lib. 4. de matrim. c. 25. in fine, & plures relati a Sanc. l. 2. de matr. disp. 32. n. 8. & quando impedimentum afficit tam religioſum, quam religionem defendit pluribus relatis Sanchez d. l. 2. disp. 36. n. 3. c. 4. & latius l. 7. disp. 37. n. 64. Suar. l. 3. de relig. l. 7. c. 1. n. 16. Lessius l. 2. c. 41. dub. 7. circa finem, n. 67. verſ. quarto requiritur.

3. Hinc deducitur non poſſe ratificari profeſſionem, niſi profeſſus profeſſionis ante facta nullitatem cognoſcat. Quia habere non poſteſt voluntatem ratificandi profeſſionem, niſi cognoſcat ratificationem poſſibile ſibi eſſe, ſed ratificatio poſſibilis non eſt, niſi profeſſio nulla exiſterit. Ergo non poſteſt habere voluntatem ratificandi, niſi nullitatem profeſſionis cognoſcat. Sic Caietan. 2. 2. q. 189. art. 5. Navarr. com. 4. de Regularib. n. 75. & in lum. c. 12. n. 71. c. in variis conſtit. tit. de Regularib. Azor. 2. p. l. 12. c. 4. q. 7. Sanch. l. 7. de matr. disp. 37. n. 59. Suar. l. 3. de relig. l. 7. c. 1. n. 4. Lessius l. 2. c. 41. dub. 7. n. 60. Laym. l. 4. ſum. tract. 5. c. 5. n. 9. Ab hac tamen regula excipiendum eſt, qui vellet profeſſionem ſuam ratam eſſe, ſi forte à principio fui invalida, ſic enim eſto invalidam eſſe determinatè non cognoſcat, tamen ſub ſtatu poſſibili, & ſub ea conditione eam ratificare intendit, quod ſufficiens eſt ad invalidam profeſſionem ratificandam, vt bene notavit Lessius loco allegato.

Quæ dicta ſunt de profeſſo poſtremo dicenda eſſe de religione, neceſſarium inquam eſſe, vt religio nullitatem profeſſionis cognoſcat, & ea notitia poſita velit profeſſi nouum conſenſum acceptare, & ſe denuo obligare ad profeſſum retinendum, alendum, & gubernandum. Nam cum reualidatio profeſſionis fiat noua religioſi traditione, nouaque religionis acceptatione, & vtraque æque neceſſaria ſunt. Et hæc omnia libera eſſe debeant, neceſſario ſcientia nullitatis, vel illius æquiualens præcedere debet, quod dixerim ob illam voluntatem quaſi conditionatam ratificandi profeſſionem, ſi de facto profeſſio nulla perſiſtit.

4. Quod ſi dicas Concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 19. de regularib. præſumit profeſſum ante ætatem legitimum, vel per vim, aut metu tranſacto quinquennio ratificaffe profeſſionem; eaque de cauſa ſic profeſſus non admittatur ad allegandas cauſas nullitatis. De conſenſu autem religionis, & ratificatione illius, vt pote ignara impedimenti nihil ſtatuitur. Ergo in ratificatione profeſſionis ſolus cõſenſus profeſſi, & ſcientia ex parte illius, eſt non conſenſus, neque ſcientia nullitatis ex parte religionis expoſtulanda eſt. Reſpondeo hoc argumento conuincì non eodem modo ſcientiam nullitatis profeſſionis ex parte religionis, ac ex parte profeſſi requiri: tamen ex parte vtriuſque nouus cõſenſus expoſtulatur. Ex parte namque religionis nulla determinata ſcientia nullitatis requiritur, quia conſenſus illius præſtat, quorū profeſſus ſuam profeſſionem ratam habuerit, quod abundè colligitur ex dicto loco Trid. tit. 2. c. 1. ad noſtram ſignificatum de regularib. Tum ex c. 1. eodem tit. in 6. quibus in locis profeſſus ante ætatem legitimum conſentit ratificaffe ſuam profeſſionem per continuam habitus profeſſorum delationem, & eorum exercitia nulla mentione facta de acceptatione religionis, & merito nulla fit mentio de acceptatione religionis, eo quod Pontifex ſupremus religionum prælati media religione ſemper acceptat, ſuamque cõſenſum de facto præſtat, quorū profeſſus ſuam præſterit, & religio expreſſe non contrahitur: ſic docuit Lessius lib. 2. c. 41. dub. 7. in fine, n. 61. Sanch. l. 7. de matr. disp. 37. n. 64.

5. Igitur reualidatio profeſſionis invalidæ cauſa quo nouo expreſſo conſenſu non fiat, profeſſione tacita inducitur, nempe delatione habitus profeſſorum, & eorum exercitiis; iis enim ſignis poſitis ius præſumit profeſſum poſt ſcientiam nullitatis ſuæ profeſſionis denuo conſenſiſſe. Sed an hæc præſumptio niti poſſit: annali habitus profeſſorum delationi poſt integrum nouitiatum annuum caret difficultate; ſi quidem ea dilatio inducitur tacita profeſſio. At verius eſt delationem per quinquennium eſſe neceſſariam, quia Trid. ſeſſ. 25. cap. 14. concedit intra quinquennium ius reclamandi. Ergo illo durante non præſumit ratificatam eſſe. Neque obſtat tacitam profeſſionem annali delatione habitus profeſſorum induci; quia hoc eſt verum, quando præſumi non poſteſt alius animus geſtandi habitum, niſi de profeſſione emittenda, at in eo qui profeſſionem (eſto invalidæ) fecit, præſumi poſteſt alius animus geſtandi habitum, quam & ratificanda profeſſione, nempe geſtandi habitum, quia profeſſus reputatur; eaque de cauſa longiorem dilationem habitus ratificatio requirit, quam noua profeſſionis tacite emiſſio. Præterquam quod non ſolent breui tempore impedimenta remoueri, neque eorum noſitia haberi, & ita requiri quinquennium à die profeſſionis invalidæ factæ affirmat Sanch. l. 7. de matr. disp. 37. n. 10.

6. Difficultas autem grauis eſt; an nouitiatum repetendus ſit ad hanc reuelationem faciendam? Et quidem quando profeſſio nulla fuit ex eo quod integer annus nouitiatum præmiſſus non fuerit, videtur certum præmitti debere: nam concilium ſeſſ. 25. c. 15. de regularib. expreſſe annullat profeſſionem factam ante 16. ætatis annum, & ante expletum annum probationis, quod certè de profeſſione tacita potius quam ex-

Ter. à Caſtro, Sum. Mor. Pars I. l. 1.

preſſa eſt intelligendum. Ergo quovſque annus probationis præmittitur, profeſſio rata cenſeri non poſteſt. Et idem eſt quociens præmiſſus nouitiatum irritus fuerit; quia quod nullum eſt, nullum præſtat effectum. Sic Navarr. lib. 3. conſtit. de Regularibus conſ. 5. alias 26. n. 17. c. 19. Man. 2. tom. ſum. c. 5. n. 2. Suar. tom. 3. de relig. lib. 7. c. 1. n. 8. Quando verò annus probationis integrè, & valide factus eſt, & profeſſio ob aliquod impedimentum nulla fuit, eſto probabile aſſermet Suar. d. cap. 1. n. 34. non eſſe opus nouum nouitiatum irritare, ar probabilius cenſet neceſſarium eſſe; eo quod nouitiatum ita profeſſioni præmittendus eſt, vt profeſſio immediatè nouitiatum ſuccedat; aliàs interruptione illa, quaſi exiſtens cenſeri debet.

7. Cæterum verius credo neque in vno caſu, neque in alio nouitiatum eſſe iterandum, & reualidationi præmittendum. Et quidem quando nouitiatum validus, & integer præmiſſus fuit tanquam certum ſupponit Sanch. lib. 7. de matr. disp. 37. n. 45. Quia Trid. ſolum requirit ad valorem profeſſionis, vt illam emittens prius per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione exiſterit. Quod optimè verificatur de eo, qui invalidè profeſſus fuit, & per annum integrum poſt ſuſceptum habitum in probatione exiſtit. Neque inde ſit nouitiatum iterandum non eſſe ab eo, qui completo anno probationis nouitiatum profeſſionem facere, ſed religionem dimitit, vel ab ea fuit expulſus, & poſtea habitum ſuſcepit; quia de eo non verificatur poſt ſuſceptum habitum, quem profeſſio ſuſcepit, in profeſſione per annum exiſtiſſe. Nam prima ſuſceptio habitus dimiſſione illius omnino fuit extincta, non autem fuit extincta ſuſceptio habitus per profeſſionem invalidam. At quando nouitiatum invalidus fuit, aut integer præmiſſus non eſt, ſi tamen per annum ſub habitu religioſo, & religionis obſervatione exiſtit; ea ratione moueor ad aſſerendum non eſſe opus probationis annum profeſſioni præmittendum, interdumque illius renuntiationem hunc caſum minime comprehendit, vt potè in quo ceſſat finis à Trid. ſpectatus. Finis inquam Trid. ſtatuentis probationis annum fuit, vt religio mores profeſſi, & profeſſus auſeritatem religionis factis experiretur. Sed hæc experientia eodem proſus modo habetur, ſiue profeſſus ſub titulo nouiti, ſiue ſub titulo profeſſi in religione perſiſtat. Ergo eo caſu probatio rigoroſa neceſſaria non eſt. Deinde, ſi annus probationis ad reualidandam profeſſionem neceſſarius foret, deberet profeſſus manifeſtare religioni nullitatem; vt eam in probatione retineret, annus namque nouitiatum tam in fauorem religioſi, quam religionis ſtatutus eſt. At dum religio reputat illum profeſſum, nequaquam in probatione retinet, de cuius eſſentia eſt dimittendi probatum, ſi dupliciter, ſed potius retinet illum, quia exiſtimat rite probatum eſſe, nullamque dimiſſionis poteſtatem habere. Debet ergo religio cognoſcere ſe religioſum probare, vt ipſe in probatione ſtate cenſendus ſit. Hoc autem præterquam quod diſſicillimum eſt, & ſatis durum, admittendum non eſt abſque manifeſto textu, vel ratione, quæ nulla ſunt. Non igitur in eo caſu nouitiatum neceſſarium eſt ad profeſſionem ratificandam, & ita tenet Azor. 1. p. inſtit. moral. l. 12. c. 1. q. 6. §. ſi quis, Sanch. l. 7. de matr. disp. 37. n. 47. Lessius l. 2. c. 41. dub. 7. n. 66.

8. Verum ſi quis contrariæ ſententiæ adhareat exiſtimans neceſſarium eſſe profeſſionis ratificationi præmitti integrum nouitiatum annum, monere debet prælatum penes quem eſt poteſtas recipiendi, vt cum tanquam nouitiatum tractet deſectæ prioris profeſſionis nullitate, quod ſi non ſolum cõſenſus prælati, ſed conuentus neceſſarius ſit, monet Sanch. lib. 7. disp. 37. n. 57. c. 65. vt tacito nomine profeſſi conuentus conuentus expoſtulatur, vel à Pontifice diſpenſatio nouitiatum obtineatur.

9. Illud verò eſt omnino certum opus non eſſe ceremonias ſolitas in profeſſione obſeruare, cum hæc non ad eſſentiam profeſſionis, ſed ad ornametum pertineant, Azor. 1. p. inſtit. moral. l. 12. c. 4. q. 7. Sanch. disp. 37. n. 66.

10. An autem hic tacite profeſſus ſui poſſit priuilegiis, ac ſi vere eius profeſſio expreſſa valida fuiſſet? Reſponderet Sanch. n. 67. ſui poſſe quoad res parui momenti, quales ſunt primum locum tenere, primo ſuffragium ferre; non tamen quoad res magnæ conſiderationis, qualiſ eſſet electio actiua, vel paſſiua prælati; tunc enim debet diſpenſationem procurare, & interim ab his officiis, & priuilegiis vtu obtinere, ſi forte abſque nota poſſit. Cæterum aliter diſtinguendum exiſtimo, aut profeſſionis nullitas ſecreta eſt, aut publica; ſi nullitas profeſſionis ita ſecreta ſit, vt nullus ſit timor, quod probati poſſit in foro externo; credo probabile eſſe, ſic tacite profeſſum poſſe omnia munia expreſſe profeſſi exercere, atque adeo eligi in prælatum. Nam eſto in e. nullus de Electione, in 6. prohibetur eligi ad prælatum, qui profeſſus expreſſe nõ fuerit, hic ex benigna interpretatione expreſſe profeſſus reputatus eſt; ſeu verè profeſſus ſit, & quoad Eccleſiã expreſſus reputetur. Secus verò dicendum eſt in his electionibus, ſi nullitas profeſſionis manifeſta ſit, vel facile manifeſtari poſteſt, quia neque in re ipſa, neque in iudicio ſermo Eccleſiæ profeſſus expreſſus exiſtit. Nulla ergo cauſa eſt ob quam poſſit electionibus expreſſe tantum profeſſo cõceſſiſſe ingerere, niſi forte ex graui nota reuocetur, dū diſpenſatione procurat, ſic docuit Sua. 1. de relig. l. 7. c. 1. n. 36. c. 37.

PUNCTUM VI.

An in Societate Iesu esse possit ratificatio professionis, vel incorporationis inualidæ.

SUMMARIUM.

1. Proponitur dubitandi ratio.
2. Statuitur in Societate Iesu esse posse professionis, seu incorporationis inualidæ ratificationem.
3. *Iisdem actibus ac in aliis religionibus inducitur ratificatio.*

Videtur in Societate Iesu non posse inualidam professionem aut incorporationem ratificari; quia modus ordinarius ratificandi professionem inualidam est tacita professio, ut constat ex his, quæ diximus *hac disp. punct. 1. in fin.* Ergo non potest esse professionis, vel incorporationis inualidæ reparatio.

2. Carerem dicendum esse posse, & verè esse in Societate professionis, seu incorporationis inualidæ reparationem. Quia hæc reparationis inualidæ non solum iure antiquo, sed nouo Trid. *sess. 25. c. 19. de regular. taciurnitate* quinquennij approbata est in fauorè religiosi status, & in pacem & quietem religiosorum, à quo iure locietas excepta non est, nec excipi conueniebat, sic docuit *Suar. t. 4. de relig. tr. 10. lib. 3. c. 8. & n. 5.* Neq; obstat professionem, seu incorporationem tacitam non habere locum in Societate, quia hoc est verum de professione, seu incorporatione tacita, quæ primò, & per se fit, secus verò quæ fit ad reparationem professionis, seu incorporationis inualidæ. Nam cum de hac reparatione nihil Societas disposuerit, & Trid. in suo generali decreto Societatem non exceperit, efficitur sanè voluisse comprehendere.

3. Quod si inquiras, quibus actibus reuadatio professionis, seu incorporationis in Societate inualidæ esse censetur? Respondeo iudici eodem modo, ac in aliis religionibus, nempe annuali gestatione habitus professorum, seu incorporatorum, & eorum exercitiis. Neque obstat hæc omnia nouitiis communia esse, quia sufficit, quod etiam sint professorum, seu incorporatorum propria. Neque item obstat in Societate varios gradus esse, quibus status religiosus constituitur, nempe scholasticum, coadiutorum, formatorum, professorum, trium, vel quatuor votorum, quominus nõ possit reuadatio fieri in aliquo determinato gradu. Fir enim reuadatio in eo determinato gradu, in quo expressè, esto inualidè, quis constitutus est; quia ad eum ratificandi subsequens gestatio habitus, & exercitia distinguitur.

PUNCTUM VII.

Qualiter inualidè professis, seu in Societate incorporatis liceat religionem deserere, & aduersus illam reclamare.

SUMMARIUM.

1. Quid statuerit Tridentum.
2. Procedit constitutio agud de incorporatis per vota biennij in Societate, ac de professis.
3. Computatur quinquennium à die professionis.
4. Procedit aduersus ignorantem, & impeditum secundum opinionem Sanchi.
5. Numeratur quinquennium à die professionis, vel à die sublati impedimenti cogniti, quoad effectum ratificationis, seu reclamatiois?
6. Coram quo superiore reclamatio faciendæ est.
7. Ad allegandas causas nullitatis debet habitum retinere, nec à superioris obedientia discedere.
8. Si certo cognoscis professionem nullam fuisse, nec ratificasse, an fugere possis. Affirmant aliqui.
9. Distinguedum est de professione, quam nullam esse probare potes, vel quam non potes probare.
10. Si de facto fugias etiam eo casu, quo professionem nullam esse probare posses, non teneris redire.
11. Elapso quinquennio audiri non potest religiosus.
12. Dictum decretum non habet locum nisi impedimentum sublatum sit.
13. Si sublatum sit impedimentum, & nulla aduersus impotentiam reclamatio, an possit dari restitutio in integrum proponitur dubitandi ratio. Resoluitur posse.
14. Diuersimodè minoribus, & maioribus hoc beneficium conceditur.
15. Quo tempore post quinquennium allegare possit maior ignorantiam, ut detur restitutio.
16. Rogatus an sciverit, negare potest, si non ratificauit.

Cum sæpe contingat professionem inualidam esse, neq; hæc professum velle illam ratificare Trid. *sess. 25. c. 19.* in hæc verba statuit. Quicumq; regularis præcedat se per vim, & metum ingressum esse religionem, aut etiam dicat ante ratem debitam professum fuisse, aut quid simile, velleq; habi-

tū dimittere quacunque de causa, aut etiam cum habitu discedere sine licentia superiorum non audiat, nisi intra quinquennium tantum à die professionis, & tunc non aliter, nisi causas, quas præenderit, deduxerit coram superiore suo, & ordinario. Quod si antea habitum sponte dimiserit, nullatenus ad allegandum quamcumque causam admittatur, sed ad monasteriū redire cogatur, & tanquam apostata puozatur, interim verò nullo priuilegio suæ religionis inuenitur. Ex quibus verbis constat sic inualidè professū intra quinquennium à die professionis, & non vltra allegare posse causas nullitatis suæ professionis, modo tamè habitum propria auctoritate non dimittat, neque ex religione sine superiorum licentia habitu retento discedat. Nam si habitum dimittit spontè, denegatur illi audientia, & pœnis apostatae punitur, nullòq; religionis priuilegio inuenitur.

2. Quod decretum æquè de incorporatis per vota biennij in Societatem loquitur, ac de professis sum Societatis, tum aliarum religionum, quia verè religiosi sunt, & quantum est ex parte sua se religioni, & diuino obsequio perpetuo emanciparunt, *Suar. t. 4. de relig. tr. 10. l. 3. c. 8. num. 6.* Item hoc decretum comprehendit milites S. Ioan. Hierosolimitani. Nam ebo communiter in decretis Trid. pro regularibus editis hi milites, & aliorum militarium ordinum non comprehenduntur, nisi eorum expressa mentione facta. At in hoc decreto ex decretariae Cardinalium milites S. Ioan. censentur comprehensivi, ut tradit decemum Barb. *de loco consilij, c. 3. de potest. Episc. alleg. 10. q. 10. Suar. t. 3. de relig. lib. 2. c. 4. in fin.*

3. Primò ergo statuit Concilium quinquennium intra quod religiosus reclamare possit, computari à die professionis, quam ipse religiosus oppugnare intendit. Quæ verba difficultate non carent; nõ sæpe ab illo die non cessat impedimentum, quod nullà reddit professionem, & sæpe ignoratur ob illud impedimentum nullam esse professionem, quomodo ergo ab eo die computandum est quinquennium? Deinde ex hac quinquennij persequentiæ præsumitur ratificasse suam professionem, cum quo nulla fuisset, si toto ferè quinquennio durauit impedimentum, quod reddidit professionem nullam, aut illius ignorus fuit, nulla ratione poterit ius eo tempore præsumere ratificari professionem, cum id sit impossibile: ergo quinquennium ex quo hæc præsumptio defumitur non à die professionis, sed à die sublati impedimenti cogniti computandum est. Neque hæc doctrina pugnat cum Trid. decreto dicentis quinquennium ad reclamandum computandum esse à die professionis tantum, quia id debet intelligi, casu quo ab ea die cesset impedimentum, quod verè esse tale religiosus cognoscebat.

4. Nihilominus Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 37. n. 19.* latè probat hoc quinquennium computandum esse à die professionis tantum, & procedere aduersus ignorantem, & impeditum. Mouetur quia sic professo interdicitur transacto quinquennio audientia non in odium suæ negligentia, quod toto eo tempore non reclamauerit, sed in fauorè religionis, ne litibus oppugnantibus suæ professiones perturbentur, at quoties tempus datur alicui ad agendum, non in odium, sed potius in fauorè ipsius, ut alterius curam ignoranti & impedito, ut cum Glossa. *statutum, verbo numerandū, de præbendis, in 6.* aliiq; doctoribus firmat Sanch. *supra.* Ergo hoc quinquennium currit ignorati impedimentum, & impedito ad reclamandum. Secundò probatur, quia præscriptio procedit aduersus ignorantem, & impeditum, tamen ob ignorantiam & impedimentum reclamandi restitui possit. Cõstat, quia ebo præscriptio nõ currat contra habentem impedimentum iuris deegnit actionem, at benè contra habentem impedimentum facti cũ beneficii restitutionis. At qui professionem fecit impeditum durate impedimento optime potest reclamare, quod si ob ignorantiam omittit non ex iure, sed ex facto impeditur, ergo currit illi tempus. Tertio, nõ obuiaretur litibus, nec religionis tranquillitas obtineretur, quod fuit illius decreti intentus, si contra lapsum quinquennij cõcederetur allegatio ignorantia. Tandem probat ex verbis Trid. nisi intra quinquennium tantum à die professionis numerandum, & ponderat dictionem tantum que exclusiua est, & affirmatiua illius, quod ponit, & negatiua omnium aliorum casuum præter expressos, *leg. ob as. C. de prædij minor. c. l. c. l. c. l. de regu. iur. c. cum Ecclesia butrina de causa possit. c. proprias.* Deinde pōderat dictionem tantum non fuisse necessariam, sed additã esse maioris claritatis gratia, & vt nullus ambigendi locus superesset numerationem faciendam esse à die professionis, procedereque contra ignorantem, & impeditum.

5. Verū retinenda est prior sententia, quam implem Sanch. videtur probasse *disp. 37. n. 34.* ibi enim probet, si toto quinquennio durauerit impedimentum, aut impotentia reclamatio illud quinquennium non esse numerandum, tamen sublatum non aliud quinquennium concedendum esse, sed arbitrio prudentis tempus esse signandum, intra quod reclamare, & audiri possit. Quod si intra quinquennium cessauerit impedimentum, videndum est (inquit) an arbitrio prudentis sufficiens tempus intra illud manet ad reclamandum: si enim manet, non est aliud tempus indulgendum, secus è contra. Ergo quinquennium in sententia Sanch. non currit impedito à die professionis. Ratio autem meo iudicio est hæc: nam hoc quinquennium, quo transactò interdicitur religio potestas oppugnandi

batur enim praesumptio in eo, quod sublato impedimento toto illo quinquennio sponte non reclamauerit. Probato ergo vel adesse impedimentum, vel impotentiam reclamandi tollitur fundamentum praesumptionis, sicuti aduersus matrimonium ex copula subsequenti praesumptum admitteretur probatio concludens non interuenisse copulam aut sponsalia, aut esse dissoluta. At quia raro haec impotentia concludenter probari potest, sed ad summum probabiliter, ea de causa ob illam utrumque probatam datur restitutionis beneficium, ut infra dicemus: sic multis allegatis docet Sanch. *disp. 37. n. 33*. Lessius *lib. 2. c. 41. dub. 7. n. 64*. Suar. *tom. 3. de relig. lib. 7. c. 4. n. 6*.

13. Verum si impedimentum intra quinquennium sublatum fuit, & nulla adfuit impotentia reclamandi; vel si illa adfuit, eam probare liquidò non potes, & ex alia parte professionem ratificare non vis, nulla superest via, ut audiaris, nisi utaris beneficio restitutionis in integrum. Quod an in praesenti locum habere possit, non caret difficultate; eo quod matrimonium, & professio semel facta indissolubilia sint, & restitutio conceditur ad dissoluenda ea aduersus quae datur. At Trid. statuit reuocari professionem gestatone spontanea habitus professorum, & eorum exercitiis per quinquennium. Ergo eo lapsò non potest esse restitutio, quae hanc reualidationem infirmit, sic Flaminia *lib. 13. de resignat. benefic. q. 5. n. 46*. Zauillos *in suis 99. praef. q. 500. in fine*.

Ceterum verius est aduersus hunc quinquennij lapsum dari restitutionem posse, sicut in aliis materiis: sic Nauarr. *tom. 4. de regular. n. 71. vers. tertio. c. n. 76. vers. secundo. c. li. 1. conf. tit. de his quae conf. 7. n. 2. in utraque edit. c. lib. 3. de regular. conf. 23. in 2. edit. Azor. 1. p. li. 13. c. 4. q. ult. Sanch. optimè probans, *li. 7. disp. 37. n. 22*. Lessius *lib. 2. c. 41. dub. 7. n. 65*. Barbola *3. p. de potest. Episc. alleg. 104. n. 108*. Aloyf. Riccius, *resol. 550. n. 6. c. 4. d. j. Ratio* ea est, quia restitutionis beneficium aduersus praescriptionem longi temporis iure specialia, & extraordinario tam minoribus, quam maioribus conceditur, diuersimodè tamen; ut constat ex *c. 1. c. 2. de restit. in integrum. li. 6. c. ex l. 1. §. fin. ff. ex quib. causis maiores*, & tradunt specialiter Couar. *reg. poss. §. 3. p. 3*. Matienzo *li. 5. recopilat. tit. 11. l. 8. gl. 12. à n. 4*. Sed Concil. Trid. non interdicat huius restitutionis beneficium aduersus praescriptionem quinquennij. Nam esto dixerit eo lapsò non esse audiendum, intelligi potest via ordinaria, secus hac via extraordinaria: nam leges generaliter actionem interdicentes non intelliguntur de actione competente ex iure specialia, & extraordinario, sed ex iure communi, & ordinario, iuxta glossam receptam in *l. postquam lit. C. de pactis*, & tradit aliis allegatis Marien. *d. tit. 11. l. 8. gloss. 13. n. 6*. Molin. *lib. 3. de primogen. c. 13. n. 65*. Neque etiam ex natura huius praescriptionis inferitur denegandum esse restitutionis beneficium: quia haec religionis praescriptio, quia regulari denegatur audientia elapso quinquennio, nititur professioni non verè, sed praesumptae: At ad enervandam praesumptionem iuris, & de iure restitutio minoribus, tum maioribus solet concedi, iuxta *l. si mater. ff. de except. rei iudicatae*, ubi datur restitutio contra sententiam, quae transit in rem iudicatam ex causa rationabili. Ergo dari potest aduersus hanc praescriptionem restitutio.*

Neque obstat opposita dubitandi ratio, Fatemur inquam non posse dari restitutionem aduersus professionem certam, sicut neque aduersus matrimonium certum; quia dissolui non possunt, bene tamen aduersus professionem, & matrimonium praesumptum; quia probari potest praesumptionem veram non esse, neque in veritate fundatam; eo quod verè professio nec facta, nec ratificata sit, nec matrimonium contractum.

14. Porro huius restitutionis beneficium diuersimodè minoribus, & maioribus conceditur. Minoribus namque, hoc est illis, qui nondum 25. annum compleuerint, ex duplici causa. Primò ex causa minoris aetatis tamen si sciuerint eorù professionem nullà esse, & poterint reclamare; quia in hac restitutione eorù fragili naturae fauere intenditur. Secundo ex impotentia reclamandi, siue ex metu, siue ex ignorantia nullitatis professionis prouenerit, quia haec causa (ut illam dicam) iusticiens est, ut maioribus restitutio concedatur. Maioribus 25. annis solum ex hac impotentia restitutio est concedenda; quia solum illis conceditur restitutio ex causa rationabili, qualis est impotentia, ad quam reducitur probabilis ignorantia. Nā qui probabiliter ignorat ius sibi cōpetere ad rem, quae praescribitur, iuste dicitur impeditus ne agere possit, debet ergo restitui, iuxta *l. 1. §. ult. ff. ex quib. causis maior c. l. 1. §. si quia autem. ff. de itinere, actibus priuato*, & aliis relatis docent Matienzo, & Couar. *supra*. Dixi ex iusta, & probabili ignorantia; quia crassa, & supina utpote culpabilis, non prodest ad effectum restitutionis, sicut nequius ignorantia, nisi sit iuris nimis recondita, aut ignorans sit miles, rusticus, vel mulier, in quibus ob eorù conditionem ignorantia iuris facile solet praesumi, Sanch. *disp. 37. n. 27*. Quapropter haec in parte difficulter ignorantia probari potest eū si ignorantia iuris, detur; aduersus illā iuris praesumptio. Vide dicta de probatione ignorantiae *p. 17. 2. de peccatis, disp. 1. pun. 19*.

15. Restat quo tempore post quinquennium allegare maior possit ignorantiam, ut ei detur restitutio? Respondet Sanch. *dicta disp. 37. n. 26*. cum Couar. & Matienzo, locis allegatis, esse

omne tempus, quo ignorantia durauerit etiam centum annorum, qui ea ignorantia stante enervatur praesumptio ratificationis stante verò scientia nullitatis, & potentia reclamandi quadriennium iure communi concedi; ex *c. 1. de restit. in integr. reg. in 6. leg. fin. C. de temporib. in integr. restit.* At in hoc euentu existimat id tempus non concedi nam eo ipso, quo sublato impedimento, & stante scientia nullitatis se quis professurum actibus ingerit, censetur tacite profiteri, & non reclamando elapso quinquennio professionem factam ratificare.

Ceterum verius credo, maioribus iure communi restitutionem concedendam non esse quadriennio elapso à tempore finitae praescriptionis qualiter interueniente ignorantia. Quia si quadriennium concessum pro beneficio restitutionis comparandum esset à die, quo cognoscis aduersus te praescribenda esset restitutio in quadragena, & centenaria praescriptione, quod certe communiter reprobatur, ut videre est in Couar. *reg. poss. p. 3. §. ult. n. 2*. Matienzo *d. l. 8. gloss. 12. n. 10. c. 16*. In praesenti casu distinguenda est ignorantia. Alia est ignorantia nullitatis professionis, alia termini concessi ad reclamandum. Si ignorantia nullitatis adit, toto eo tempore poteris reclamare; quia praesumptum non potes professionem ratificare: cessante verò ignorantia, & sublato impedimento incipit quinquennium computari, intra quod iure ordinario reclamare potes: si verò ignorantia tantum sit termini concessi ad reclamandum stante scientia nullitatis, & sublato impedimento ad reclamandum, & ad ratificandum, credo concessi quadriennium via restitutionis in integrum, ut elapso quinquennio possis, cum maior sis, reclamare. Quia si in huiusmodi casu non conceditur maioribus restitutio, ut reclamare possent, nullus est casus in quo illis necessarium sit vii beneficio restitutionis in integrum. Nam stante ignorantia nullitatis professionis, vel impedimento ad reclamandum, vel ad ratificandum, non iure extraordinario restitutionis, sed via ordinaria agere possunt; quippe non labitur quinquennium, quod fit tempus apertum ratificationis. Neque obstat argumentum Sanch. quod stante scientia nullitatis professionis, & sublato impedimento inducitur professio tacita gestatone habitus professorum, & eorum exercitiis, & quinquennij non reclamacione illius professionis inualide ratificatio. Quia non inducitur vera ratificatio, sed praesumpta; ac proinde quadriennium dari potest via restitutionis, ut examineur, an vera praesumptio sit, aliàs nec minoribus cognoscitibus nullitatem (sue professionis & sublato impedimento) habitum professorum gestantibus concedenda esset restitutio.

16. Illud tamen dictum Sanch. *disp. 37. num. 28* cui conferret Lessius *lib. 2. c. 41. dub. 7. n. 65*, verum existimo, nempe in foro conscientiae maiorem, qui intra quinquennium professionem non ratificauit, posse rogatum, an sciuerit suam professionem fuisse nullam, vel labi quinquennium intra quod conceditur restitutio, negare se sciuisse subintellecta restitutioe ex parte intellectus, ut professorem ratificaret; quia de scientia vtili, & fructuosa ratificationi rogatur, non de alia.

PUNCTVM VIII.

Quos effectus habeat religiosa professio, & biennia in Societate Iesu incorporatio

SVMMARIVM.

1. Transit in dominium religionis.
2. Soluitur patria potestas, & qualiter restat in ceteris.
3. Remittuntur peccata, & quoad poenam. Et qualiter contingat.
4. Commutantur omnia vota.
5. Vit haec commutatio iure non diuino sed Ecclesiastico consuetudine introducta.
6. Si professio huic commutationi contradicere effectum non habet.
7. Incorporatione in Societate non extinguuntur vota sed suspenduntur.
8. Tollitur irregularitas ex defectu natalium.
9. Sed non quoad praelaturam, nec beneficium curatum.
10. Sola professione tollitur haec irregularitas.
11. Item votis biennij.
12. Excluduntur summa illegitima à munere Abbatis, & Prioris.
13. Non excluditur corrupta.
14. Purgatur inhabilitas ad actus temporales.
15. Deletur ingratitudinis nota.
16. Item matrimonium irritatur.

Varij effectus à doctoribus enumerantur, quos breuiter percurramus.

1. Primus & quasi substantialis professionis effectus est, ut vi illius in dominium, & potestatem religionis transeat oblationes, ipsaque religio vicissim tibi obligare te alere, & gubernare filium, & bernare, sicuti obligat mater alere, & gubernare filium, & dominus seruum, teipublica tuam ciuem, ipsaque seruum, filium,

& cuius obligantur parenti, domino, & reipublice inferuire, sic omnes docet apud Suar. 1. de relig. l. 6. c. 13. n. 1. Lessium l. 2. c. 41. dub. 8. n. 67. Qui effectus suo etiam modo competit emittentibus biennij vota in Societate, cum ipsi perpetuo obligentur religioni obsequantur, ipsaque religio obligentur eos alere & retinere, dum causa iusta expulsi non succedat.

2. Ex quo effectu deducitur hac professione, & idem est de Societatis incorporatione, patriam potestatem solui, & merito, quia à religione assumis gubernandus, sic sequentes glossam in l. si ex causa, §. Papinian. ff. de minorib. tradunt post alios Nauarr. comment. 3. de regular. n. 41. Anton. Gom. l. 48. tauri, n. 7. in fine, Couarr. c. quia nos, n. 5. de Testam. Sanch. lib. 5. sum. c. 5. n. 29. Quod intelligendum venit, ut bene aduertit Nauarr. Couarr. & Sanch. sup. in iis, quæ tibi vilia sunt, à patria potestate liberari, sed in damnosis, quia ea quæ in tui fauorem statuta sunt, non debent in tui dispendium retorqueri. An autem cunctis à religione ad patriam potestatem redeas? Distingendum est, si verus religiosus maneat, non redis, quia per se religioni subiectus, esto per accidens ab eius gubernatione, ut indignus repellaris. At si à votis omnino solutus existas, ut contingit in dimissis à Societate post vota biennij: verius est te in patriam potestatem redire, quia cessat causa ob quam ab ea liberatus eras, Sanch. lib. 5. sum. c. 5. n. 31. Layman. lib. 4. sum. tract. 5. c. 10. n. 5.

3. Secundus effectus est tam professionis, quam incorporationis in Societate Iesu plenissima remissio peccatorum non quidem quoad culpam (hoc enim probabiliter eret, cum non sit Sacramentum) sed quoad penam. Eaque de causa sepe à Sanctis Patribus, & Doctoribus baptismo comparatur: sic D. Tho. 2. 2. q. 189. art. 3. ad 3. & ibi Caiet. Azor. 1. p. l. 12. cap. 5. q. 11. Plat. de bono statu religiosi, l. 1. toto c. 13. Sanch. l. 5. c. 5. n. 2. Suar. l. 6. c. 13. n. 4. Lessium l. 2. c. 41. dub. 8. n. 72. Layman l. 4. tr. 5. c. 10. n. 1. Sed non caret difficultate, qualiter hæc prærogatiua habeatur, an ex diuina gratitudine, & liberalitate, quæ Deus omnium peccatorum satisfactions debitas dimittit gratis illa oblatione, tamen oblatio illa non sit condigna satisfactio, an ex excellentia, & perfectione ipsius operis, an ex speciali Pontificis indulgentia? Et quidem ex gratitudine, & liberalitate Dei hæc prærogatiua religiose professioni concedi: esto pium sit, & rationi consonum, nullo tamen firmo fundamento nititur. Ex vi autem condignæ satisfactions non videtur fieri posse; siquidem sepe peccata commissa sunt plura, & nimis graua, & oblatio religiosi tepida, & remissa, quamuis ex sua natura sit opus perfectissimū. Quod si dicas traditione rerum externarū in vltis pauperum, & pios peccata redimuntur: ergo à foriori traditione sui ipsius, non conuenit peccata plene redimi, alias plene redimerentur peccata, si te traderes in Xenodochio obsequiturum. Neque item ex eo quod tuam voluntatem diuino obsequio in perpetuum mancipies; alias simplici voto obedientia fieret plena remissio. Neque item virtute, cuius indulgentia hæc plena remissio habetur, si quidem nulli hæc extat concessio. Adde hæc remissionem virtute indulgentiam non declarare satis præstantiam huius excellentissimi operis; quippe aliis operibus inferioribus concedi solet, quia conceditur non ex vi, & merito ipsius operis, sed ex Christi, & Sanctorum satisfactio in thesauro Ecclesie reposita.

Nihilominus dicendum est hoc opus de se ita esse excellens, vt regulariter ex vi illius pro omnibus peccatis fiat condigna satisfactio, sic explicat D. Thom. Suar. 1. 3. de relig. l. 6. c. 13. n. 6. Notanter dixi regulariter, vt excluderem casum, in quo peccata sunt plura, & grauiora, & obligatio religiosi remissa; quia tunc non plena esset satisfactio, vt conuenit ratio dubitandi, & forte hæc de causa in priuilegiis plurimum religionum est concessa indulgentia plenaria sic religionem ingredientibus, quæ certè necessaria non esset, si omnes indiscriminatim virtute illius ingressus plenariam peccatorum remissionem obtinerent. Sed an renouatione huius professionis hæc condigna remissio obtineatur? Negat Sanch. d. c. 4. n. 5. eo quod prima traditio difficilior sit, & frequenter intentior. Affirmat Layman. l. 4. tract. 5. c. 10. n. 2. & vt probabile defendit Sanch. verbo religio, n. 17. quia renouatio quoad voluntatem, quam Deus specialiter respicit, est noua traditio, & sepe ex maioris affectu, & amore in Deum procedit, quid ergo merito, & satisfactio plenæ obstat potest, tamen si facilis præstetur? Placet hæc vltima sententia, vt magis pia adhibet, supradicta moderatone, vt peccata non sint nimis graua, nec renouatio remissa, sed feruens, & deuota, vt par est.

4. Tertius effectus est commutatio omnium votorum antecedentium professionem, siue vota sint personalia, vt tenent ferè omnes doctores, siue realia, vt fert communior sententia; colligitur aperte ex c. scripture, de voto, vbi de eo, qui sepulchrum Dominicum, vel limina Apostolorum vult visitare, & religionem ingredi vult, dicitur reum facti voti non esse, cum temporale obsequium in perpetuum noscatur religionis obseruantiam commutare.

5. Sed est dubium, qualiter hæc commutatio fiat, an ex voluntatis voluntate, an ipso facto, & quo iure, naturali diuino, vel Ecclesiastico? Et quidem ex vouentis voluntate fieri posse

nemini est dubium, & idque manifestè supponit prædictus textus qui non tam videtur nouum ius constituisse, quam constitutum declarare, est enim religiosus ita excellens, & perfectus, vt virtute, & eminenter contineat qualibet specialia obsequia, quæ alijs præstari possent. Quod non solum verum habet in professione solemnī, sed etiam in Societatis biennia incorporatione, vt decidit Greg. XIII. in sua bulla ascensit, & notauit Sanch. lib. 5. sum. c. 5. n. 55. Suar. 1. 4. de relig. tr. 10. lib. 5. c. 4. n. 23. At non esse opus specialia vouentis voluntate, sed iure ipso diuino, naturali, & Ecclesiastico inductæ hæc commutationem religionis professione indicauit D. Tho. 2. 2. q. 88. art. 12. ad 1. & in 4. dist. 37. q. 1. art. 4. q. 4. ad 2. Paludanus exprellit ead. dist. 38. q. 4. art. 1. n. 15. conel. 6. plurib. relatis. Sanch. lib. 5. sum. c. 5. n. 38. Layman. lib. 4. sum. tr. 5. c. 10. n. 3. Rationes subdunt, quia religionis professio omnes tuas facultates, & vires Deo consecras, abundantius ergo soluis, quam si particularia obsequia præstares, sicuti si Petro magnam summam deberes, omnèque tuas facultates, quas habes, & habere potes, illi offerres, & insuper te in seruum traderes, abundantius hæc satisfaceres. Præterea voto adstrictus de certa religione intranda, si alia etiam laxiorem ingreditur, & in ea proficitur, potest (voto non obstante priori, cui tanquam simplici per secundum noscitur derogatum) in eadem licite permanere, vt est expressa decisio Text. in c. qui post votum de Regular. in 6. Ergo iure ipso vota prius facta religionis professione extinguuntur. Hoc autem ius non videtur esse Ecclesiasticum, sed potius diuinum, & naturale, cui nititur Alex. III. in illo c. scriptura de voto, & Bonifac. in d. c. qui post votum.

Hæc vltima latine deducta ex Text. in c. qui post votum, omnino conuincit ad hæc commutationem opus non esse specialia vouentis voluntate. Non enim vouens strictioris religionis potest in laxiori ingressum commutare, cum peccet ingrediendo laxioris, si de facto in laxiori proficitur, extinguit strictioris religionis etiã perseuerantia votū. Ergo signum est facti ipso, & non specialia vouentis voluntate hæc commutationem fieri. Sed quo iure id fiat? Verius credo nõ iure ipso naturali, nec diuino positio, sed solū Ecclesiastico cōsuetudine introducto. Sic Suar. 1. 3. de relig. lib. 6. c. 14. n. 14. & 1. 4. de relig. tr. 10. lib. 5. c. 4. n. 26. Et quidẽ non fieri hæc commutationem iure ipso naturali probo. Vota facta ante religionis ingressum vel sunt cōparabilia cum statu religioso, vel non? Si sunt in comparabilia, cessant, seu suspenduntur assumptione illius status. Si verò sunt cōparabilia, vt sunt ieiunia, orationes, & similia, nulla est ratio cogens ipso iure naturali professione extingui: sicuti enim facta professione omnia illa vota ieiuniorū, & orationum fieri validè possent, cur non antea facta possent firma persistere? Quod autem nec iure diuino positio hæc commutatio fiat, inde probatur, quia hoc ius ex sacra Scriptura, & Concilio, Ecclesieque traditione colligendū est, ac nullus appareret textus sacre Scripturæ, vel Conciliorū, nullaque Ecclesie traditio, ex quo colligitur. Ergo Restat igitur vt solum Ecclesiastico iure hæc commutatio facta sit, cū autem nullum sit ius Ecclesiasticū scriptum hæc commutationem expressè statueris nã Text. in c. scripture de voto, nõ de omnibus votis, sed solū de incompossibilibus loquitur, & esto de omnibus loqueretur, non indicat ipso iure commutationem fieri, sed potius vouentis voluntate; inquit enim text. Nec voti facti reus habeatur, qui temporale obsequium in perpetuum adsecutus religionis obseruantiam commutare, Text. in c. qui post votum, non statuit ius, sed declarat statutum, cum dicat per secundum votum solemne simplex noscitur esse derogatum; noscitur inquam esse derogatum consuetudine à Pontifice approbata, cum ex nullo alio capite constet.

6. Sed quid si proficiens huic commutationi à iure inductæ cōtradicat? Syluest. verbo votum, 4. q. 7. d. 3. quæ sequitur Sanch. lib. 5. sum. c. 5. n. 41. Layman. l. 4. tr. 5. c. 10. n. 3. existimant adhuc extingui, quia contradictio hæc impedire non potest efficaciam commutationis à iure inductæ. Et quidem si hæc cōmutatio iure ipso naturali fieret, verissima esset sententia Syluest. quia supradicti in excellentia ipsius professionis, quæ cū non immutetur illa contradictione, non potest non habere luti effectum. At quia diximus hæc commutationem fieri iure Ecclesiastico cōsuetudine introducto, verius credo impediri posse profertis voluntate; quia nõ est credendū velle Pontificem inuito, & renuenti beneficiū concedere: sic docent Hostiens. Richard. Rosella, & Angel. relati à Sanch. d. c. 5. n. 37. Suar. 1. 3. de relig. lib. 6. c. 14. n. 14. Lessium l. 2. c. 40. dub. 16. n. 106. & 1. dub. 8. n. 72.

7. Maior dubitatio est de incorporatione in Societatem Iesu per vota biennij, an iniqua hæc incorporatio, quæ verum religiosum cōstituit, extinguat omnia vota antea, sicuti extinguit solennis professio? Ratio dubitadi est, quia omnes rationes, quæ communiter doctores adducunt, vt professioni solemnī hæc prærogatiuam extinguendi antecedentia vota concedant, eadem procedunt in hac incorporatione. Nam per hæc incorporationem religiosus quantum est ex parte sua moritur mudo, & Deo viuat, & suæque omnia in diuinum obsequium trāsferre traditione ita perfecta, vt eminenter contineat quodlibet aliud obsequiū, quod in particulari præstari possit, quæ sunt ratio-

nes, ob quas hæc prærogativa solemnæ professioni conceditur. Neque obstat hæc traditio ex parte religionis non esse perpetuam: est enim perpetua causa dissolutionis non subsistente, esto causa posita dissolui possit; sicut dissolui potest professio traditio per Pontificem multo causam exigi ad dissolvendam professionem, quam incorporatione; æque de causa dicitur professio vinculum insolubile, incorporatio verò vinculum solubile. Sed quia utrumque vinculum æquè arctat religiosum, & æquè illo est religionis adstrictum, idè utraque traditio omnia vota debent extinguere, si ob excellentiam operis extinguantur.

Fateor me hæc ratione omnino convinci ad asserendum doctores illos, qui censent professionem religionis omnia vota antecedentia extinguere iure ipso naturali, utpote solutione abundantiori, obligatos esse asserere biennia incorporatione Societatis etiam extinguere: sed quia nos diximus hanc extinctionem non provenire ex iure Ecclesiastico scripto, sed consuetudine introducta, nullaque sit consuetudo quod vota antecedentia hæc incorporatione extinguantur; imò potius à principio Societatis contrarium omnino servatur, ut constat ex 1. *congreg. generalis, can. 42.* ibi vota, quæ nostri in sæculo emiserunt, in nostra Societate suspensa sunt, etiam si per professionem non tollantur, & ita obligationem eorum cessare, dum in Societate manent, intelligitur; efficitur sanè prærogativam extinguendi votum incorporationi non concedi, & ita tenet Sanch. *lib. 5. sum. c. 5. n. 54.* Suar. *tom. 3. de relig. l. 6. c. 14. prop. finem, n. 20.* & *l. 4. tract. 10. l. 3. c. 4. n. 25.* Layman *l. 4. tract. 4. in fine.*

8. Quartus effectus est sublatio irregularitatis ex defectu natalium provenientis, habetur, *c. 1. de filiis presbyter. ibi*, ut filij presbyterorum, & ceteri ex fornicatione nati ad sacros ordines non promoveantur, nisi aut Monachi fiant, vel in congregatione canonica regulariter viuentes; prælationem autem canonicam nullatenus habeant.

Circa quem Textum aduerto, solam hanc irregularitatem ex defectu natalium professionem religionis tolli, quia esto aliqui dicant omnem aliam nascitur, fundamentum non habet, ut aduertit Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 86. n. 4.* & *l. 5. sum. c. 5. n. 9.* Lessius *l. 2. c. 41. dub. 8. in fine, n. 73.* Dixi professionem religionis, ut abstinere ab specialibus privilegiis, si forte aliqua sunt alicui religioni concessa. Secundò aduerto quamlibet irregularitatem ex defectu natalium professionem tolli. Vnde siue filij sint naturales, siue spurij poterunt ad sacros ordines promoveri, colligitur ex illis verbis, filij presbyterorum, & ex fornicatione nati, quæ comprehendunt filios naturales, sacrilegos, adulteros, & incestuosos. Sic Sanch. *d. c. 5. n. 9.* Lessius *num. 73.* Layman *l. 4. tract. 5. c. 10. n. 4.* Tertio aduerte, non penitus irregularitatem ex defectu natalium professionem religionis tolli, quia saltem prælati hæc religionis illegitimi interdicitur *d. c. 1.* Sed an alia interdictione sacrorum ordinum loquitur, ibi ad sacros ordines non promoveantur, nisi Monachi fiant. Ex quibus verbis colligit Sayr. *l. 1. thesaur. casuum l. 6. c. 11. n. 3.* illegitimè natum, & abque dispensatione ordinatum, si religionem ingrediarur, non posse in susceptis ordinibus ministrare; quia id concessum non est. Sed contrarium est tenendum cum Sanch. *l. 5. c. 5. n. 10.* Layman *l. 4. tract. 5. c. 10. n. 4.* quia ex supradicta concessione recipiendi sacros ordines censetur concessa facultas susceptis utendi. Tum quia minor est, & in maiori inclusa, siquidem præcipue ob vñum ordinum facultas illos recipiendi conceditur.

Tum quia sub ea concessione excluditur omnis irregularitas, & inhabilitas, quæ prohibitionem recipiendi sacros ordines introducit erat. At illis verbis, non promoveantur ad sacros ordines filij ex fornicatione nati, introducta erat integra irregularitas non solum suscipiendi sacros ordines, sed etiam in susceptis administrandi, recipiendique quodlibet beneficium: ergo illa concessione nisi Monachi fiant hæc irregularitas remouetur. Adde id ipsum sufficienter indicat textum excipientem prælatum: si enim sola irregularitas pro susceptione sacrorum ordinum esset sublata, ut quid textus prælatum excipiebat? Excipit igitur textus ab hac concessione, & privilegio prælatum, quia sub prohibitione, & exceptione antecedenti comprehendebatur. Intelligenda autem est exceptio de prælati intra religionem, quam extra, ut docent Suar. Sanch. & alij statim referendi.

9. Sed est dubium, an non solum prælati, sed quodlibet aliud beneficium etiam simplex his religionis interdictione sit? Affirmat Suar. *l. 5. de censur. disp. 350. sect. 5. n. 15.* eo quod Text. *in d. c. 1.* Solum his religionis susceptionem sacrorum ordinum concedat. Ergo non concedit susceptionem beneficij. Neque exceptione prælati id colligi potest, quia illa exceptio necessaria non erat, sed ad tollendam omnem dubitationem apposita fuit. Navar. vero *lib. 1. de censur. tit. de presbyter. conf. 3. alias 6.* quem sequitur Lessius *lib. 2. c. 41. dub. 8. in fine.* Sanch. & alij ab eo relati, *lib. 5. sum. c. 5. num. 16.* negant religionis simplex beneficium interdici, sed solum beneficia manualia curam

animarum habentia. Mouentur ex text. *in cap. fin. de filiis presbyter.* ubi illegitimi excluduntur à quolibet dignitate, & beneficio parochialitate ergo beneficium simplex manuale conceditur. Fateor hæc vltimam sententiam sequendam esse in praxi utpote communem. At si rigor iuris spectandus esset crederem non solum beneficium simplex, sed curam modo non sit prælati hæc religionis illegitimi concedi. Ducor: quia esto *in c. fin. de filiis presbyter.* illegitimi interdicitur dignitates, beneficiaque curata, ab hoc interdicto eximuntur, cū religiosi sunt, siquidem *in c. ut filij*, finale non debet esse contrarium, sub prohibitione suscipiendi sacros ordines plena irregularitas illegitimi constituitur, ut docet Suar. *supra*, sed ab ea eximuntur, si Monachi fiant; aliis exciperentur prælati si sub prohibitione, & exemptione antecedenti non esset comprehensa. Comprehendebatur inquam quodlibet beneficium simplex, curatum, & prælati; ergo religiosi sola prælati expressè eis interdicitur, omnium aliorum beneficiorum capaces sunt. Sed qui de successione in bonis paternis: Affirmat plures relati à Sanch. *c. 5. n. 25.* professio religionis illegitima obinere, quæ verè legitimitur, sicut olim legitimitur oblati curiæ Principis. Auth. *quibus mod. natur. oblati, fin. 5. quis collat. 7.* Verum omnino tenendū est hunc effectum successione ex professione religionis non provenire; quia nulli cauetur. Neque obstat oblatioem spurij curiæ Principis prælati successione, quia eam prælati, quia oblatum beneficium absolute reddebat, quod non prælati professio. Sic Couarr. *decret. 2. p. c. 8. §. 7. n. 4.* Suar. *l. 5. de censur. disp. 50. sect. 1. num. 16.* Sanch. *lib. 5. c. 5. n. 26.*

10. Superest duplex difficultas. Prima, an sublatio huius irregularitatis non solum sit effectus professionis, sed etiam in nouitium ingressus? Ratio dubitandi est, quia nouitius verò Monachus dicitur, præcipue in favorabilibus. Deinde, quia esto Monachus non sit saltem in congregat. canonica, regulariter viuit, cū ergo *in d. c. 1.* ab irregularitate eximuntur illegitimi, qui Monachi sunt, & qui in congregatione canonica regulariter viunt, efficitur nouitiois eximi. Et confirmatur ex *c. 1. disp. 56. vbi Urban. II.* ab ordinibus excludit illegitimos, nisi aut in canobis, aut in canoniis religiose probati fuerint conuersati; prælatum autem nouitiatum, ergo nouitiatum ingressus hæc irregularitas cessat, & ita docet Man. *Rod. l. 1. reg. 4. p. 11. art. 4.* subdique exeuntis à religione in eandem irregularitatem incidere, & ab vñ susceptione ordinum prohiberi.

Ceterū omnino affirmandū est sola professionem religionis hanc irregularitatem excludi. Quia cū hæc irregularitas absolute tollatur, & non ad reincidentiam, expediebat tolli ob causam de se perpetuam, qualis erat sola professio, & nō probationis ingressus. Hæc autē professio siue sit in religione Monachorum, siue regulariū Canonicoꝝ sufficiens est, quæ de causa *rext. in c. 1.* dixit ab hac irregularitate illegitimi excludi, si Monachi fiant, aut in congregatione canonica regulariter viuant, quod dicitur Monachos, & Canonicos regulares illegitimos à susceptione ordinum non excludi, neque ibi *text. in c. 1. §. 6. dist. loquitur de probatione nouitiatum, sed de probatione per probatam, & religiosam vitam, & ita tenet, lateque probat Suar. l. 5. de censur. disp. 50. sect. 5. à n. 12.* Azor. *l. 1. p. lib. 12. inf. m. n. 5. q. 12.* Sanch. plurib. relatis, *lib. 5. c. 5. n. 11.*

11. Illud verò certū existimo biennij votis in Societate seu emissis tolli hæc irregularitatem æquè ac professionem tollentem quia his votis verè religiosi sunt ex *text. in c. 1. de filiis presbyter.* & *c. 1. §. 6. dist.* solum id expulsiuauit. Sic Sanch. *c. 5. n. 11.* Layman *lib. 4. sum. tr. 5. c. 10. n. 4.* Quod si hic religiosus à Societate dimittatur in prædicta irregularitatem non teincedit, sed omnino liber manet, quia nullibi cauetur hæc reincidentia, & non est imponenda irregularitas, nisi in casibus à iure expressis, Sanch. *supra*.

12. Secunda difficultas est de feminis illegitimis, an prælati conuentus excludantur? Videntur nequaquam excludi, quia hæc exclusio est quasi quedam irregularitas, sed hæc non contrahitur nisi in casibus à iure expressis. At in iure expressum non est feminas illegitimas à prælati sui conuentus excludi. Nam esto *in cap. 1. de filiis presbyterorum*, filij illegitimi à prælati excludantur, ad feminas hæc decretum non debet extendi. Tum quia odiosum, tum quia expressè de filiis incapacibus suscipiendi ordines loquitur. Deinde si professione moniales illegitimæ capaces non sunt prælati, nullum privilegium religiosa professio eis concedit. Denique prælati monialibus competens vera prælati non est, cum non habeat Ecclesiasticam iurisdictionem. Non igitur debent illegitima ab ea excludi, & ita tenet Man. *Rod. l. 1. reg. 4. p. 11. art. 21. indicat.* Tabiena verba *virginum consecratas, n. penult.* Aliqui limitant, ut locum habeat in Abbatibus temporalibus, secus in perpetuis, vel benedictis. Sed est distinctio, & limitatio abque fundamentum esse perpetuum, vel temporalem non variet iurisdictionem.

Ceterum est sententia Rodrig. spectato iuris rigore tenenda esse, ut peccata consuetudine, communique doctorum interpretatione contrarium affirmandum est, nullam scilicet illegitimam eligi posse in Abbatissam, cū Priorissam perpetuam

PUNCTUM I.

Qualiter religiosus obligetur castitatis voto.

SUMMARIUM.

- 1 Ad quid obliget castitatis votum?
- 2 Quid sit peccatum illius violatio.
- 3 An violatio voti solemnis castitatis à violatione voti simplici differat, sique circumstantiæ explicanda in confessione? Resoluitur non esse necessario explicandum.

1. **C**ertum est apud omnes religiosos castitatis voto te obligari; primò ad abstinendum à coniugio, nisi votum faceres iuxta normam militum ordine Alcantaræ, Calatravæ, & D. Jacobi, qui non emittunt votum absolute castitatis, sed conjugalis tantum. Obligatis verò ita abstinere à coniugio, ut si forte illud attentaveris, effectum non obtineas. Quod quia ratione contingat tract. de matrimonio examinandum relinquimus, & ibi an vota scholarium in Societate hanc vim habeant subsequens matrimonium & ratum præcedens dirimendi, & quo iure, interim vide Suar. l. 3. de relig. l. 9. de voto castitatis, c. 21. & seq. & l. 4. de relig. tr. 10. l. 4. c. 1. & 2. Deinde obligaris abstinere ab omni actu tam interno, quam externo venereo, ita ut peccans contra castitatem, simul etiam peccet contra votum, & sacrilegium existat.

2. Quale autem sit peccatum contra votum, mortale, an veniale? Ex violatione castitatis sumendum erit, si violatio mortalis sit, mortale erit peccatum contra votum, si venialis veniale. Hoc autem intelligendum est, ut bene notavit Sanch. l. 5. sum. c. 6. n. 10. in violatione castitatis propriæ, scilicet in aliena: si enim tuo facto, vel aspectu per te venialis alius ad mortale induceretur, peccares mortaliter, peccato scandali aduersus castitatis virtutem, sed aduersus votum castitatis non se extendit ad conferendum alienam castitatem, sed propriam.

Dixi esse veniale, vel mortale pro veniali, vel mortali violatione castitatis propriæ. Non enim negari potest castitatem sæpe venialiter violari tum ob defectum perfectæ deliberationis, tum ob materiæ leuitatem. Sed non inde fit dari posse leuitatem materiæ in delectatione venerea deliberatè questita, hoc enim nullatenus asserendum est, effect enim virtualiter affirmare dari leuitatem materiæ in coitu, vel pollutione. Nam delectatio venerea est complacentia sumpta ex coitu, vel pollutione, vel ex commotione spirituum vitalium, motioneque feminis ex renibus ad vas pudendum, quæ est per se proxima, & natura sua causa coitus, vel pollutionis, atque adeo virtualis coitus, vel pollutio: sicut enim in coitu, vel pollutione minimè non conceditur, nec concedendū est in venerea delectatione: sic optime docet Rebell. 2. p. de oblig. iust. l. 3. q. 19. sect. 3. ex illo Sanch. l. 5. sum. cap. 6. num. 12. & 13. yman l. 4. tr. 5. cap. 8. Filiucius tr. 30. in 6. decalogi præcepto, c. 9. per totum, præcipiendū à num. 181.

3. Porro violatio voti solemnis castitatis à voto simplici aliquoties differt. Sed an hæc differentia sit necessario in confessione exprimenda? variant doctores apud Sanch. lib. 7. de matr. disp. 27. à n. 23. & pluribus seqq. Alij asserunt esse exprimendam, quia votum solemnè à simplici essentialiter differt. Alij, quia latere differt accidentaliter differentia venialiter aggravante. Sed verius censo cum eodem Sanch. n. 27. non oportere exprimere; an votum fuerit solemnè, vel simplex, modo expresseris te voto ligatum esse; quia hæc differentia non in obligatione castitatis seruanda; sed in matrimonij contrahendi irritatione consistit, qui effectus vt pote omnino extrinsecus, & accidentalis obligationi castitatis violationem castitatis aggravare nullatenus potest.

PUNCTUM II.

Quo dominio, & vsu rerum priuetur religiosus, præcipuè Societatis Iesu voto paupertatis.

SUMMARIUM.

- 1 Per se, & iure naturali nullo dominio pecunia votum paupertatis priuat.
- 2 Priuat iure Ecclesiastico.
- 3 Quod est intelligendum de voto solemnè, scilicet de simplici.
- 4 Religiosi Societatis peccant retinendo bona, si à superioribus præcipiantur renunciare.
- 5 Item peccant denuo acquirendo sua voluntate.
- 6 Item expendendo absque licentia.
- 7 Sed an sit dispositio valida? Negat Molin. & Lessius. Verius est validam esse.
- 8 Et suis oppositis fundamentis.

1. Si

vel temporalem. Ratio desumitur ex d. e. 1. ubi à prælatura excluditur illegitimus religiosus, sed sub nomine prælaturæ Abbatissæ munus continetur, vt docent communiter doctores in c. indubitatus, §. sanc. de electione in 6. per text. ibi, vt à dignitate efficiatur adpota. Ergo illegitima excluditur à prælatura. Et licet in illo textu nomen filij expressum sit, videaturque loqui de capacibus sacros ordines suscipiendi; at quia est dispositio religioso statui fauorabilis, ea de causa feminas comprehendit ea parte qua capaces sunt. Adde si sub nomine filiorum illegitimorum, & sub dispositione eos à prælatura excludente non comprehenduntur feminæ, vt quid Sixtus V. declarans suam rigorosam constitutionem contra illegitimos edictam subdit. Cæterū quæ à nobis circa religiosos viros in præfata constitutione sancita sunt, ea nequaquā volumus ad moniales nunc extendi. Censetur ergo sub illegitimis exclusis à prælatura moniales comprehendere, & ita tenent Glossa in d. c. indubitatus, & ibi Io. Andr. Anchar. Monach. Archidiacon. & alij, Nauarr. tom. 2. de Regularib. n. 69. Flamin. de resignat. l. 3. q. 12. n. 11. Sayros tom. 1. thes. casuum l. 6. c. 11. n. 3. Sanch. alijs relatis, l. 5. c. 5. n. 19. Suar. l. 4. de relig. tr. 8. l. 2. c. 6. n. 14. Neque obstant rationes contrariæ. Ad 1. probationem nostræ sententiæ satisfecimus. Ad 2. concedo nullum speciale privilegium monialibus professione concedi, cum capaces non sint suscipiendi ordinis. Ad 3. admitto Abbatissæ munus non esse propriissimam prælaturam; at sufficit quod in communi acceptatione sub prælatura comprehendatur.

13. Sed quid, si femina corrupta sit? Affirmant plures relati à Sanch. d. e. 5. n. 21. excludi à munere Abbatissæ, & mouentur ex c. iuuenclus, 20. q. 1. ibi iuuenclus (inquit Gregor.) fieri Abbatissas vehemenssimè prohibemus. Nullam igitur fraternitatis tuæ, nisi sexagenariam virginè velari permittat. Præterea, quia non videtur decens, vt virginibus corrupta præstit, quia non poterit ad virginitatem exemplo suo reverti. Cæterum tenendum est hanc qualitatem necessariam non esse, nam sicut non est necessarium, quod sit sexagenaria ætate, sed perfectio continentie, vt dicit Glossa, sic necessarium non est, quod fuerit virgo, præcipuè cum non omnes moniales virginibus sint. Adde D. Greg. de velo consecrationis concessio virginibus videri locutum, quod velum viduis, publicèque corruptis dari non potest, scilicet si secreto virginitatè amiserint. Quia non se debent manifestare, vt docet Suar. tom. 4. de relig. tract. 9. l. 1. c. 11. n. 8. non autem loquitur de velo communiter monialibus tradito, & ita alijs relatis defendit Sanch. lib. 5. sum. cap. 5. n. 22. Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 6. n. 16.

14. Quintus effectus religiosæ professionis est purgatio inhabilitatis ad aliquos actus temporales ratione delicti commissi, vt si ex furto, falsò testimonio inhabilis factus sis ad testimonium ferendum professione religionis ab hac inhabilitate liberaris. Nō enim de te præsumi potest similia crimina commissurum, cum diuino obsequio sit mancipatus: sic Glossa in c. cum deputari de iudicijs in fine, & ibi Felin. Rebuff. prax. benef. tit. de dispensat. super defectu natal. n. 72. Sanch. l. 5. sum. c. 5. n. 17. Laym. l. 4. tr. 5. c. 10. n. 5. colligitur; ex Aut. de Monachis, collat. 1. statim in prin. ibi concensationis monachalis vita sic est honesta, & vt omnem quidem humanam hominis maculā detergat. Hic effectus extenditur ad incorporationem in Societate Iesu per vota biennij, quia ex tua parte æque diuino obsequio illis votis manciparis, & tradit Sanch. d. e. 5. n. 28.

15. Sextus effectus est, quod delet omnem maculam, seu ingratitudinis notam antea commissam, ob quam exheredari filius poterat, vel legitima patris portione priuari. Quia hac vice mutatione, & perpetua ad diuinum obsequium mancipatione sufficienter reparat quamlibet iniuriam parenti factam: sic habetur in Nouella Imper. apud Gratianum, c. fin. 19. q. 1. & tradit Couarr. cap. Raynuius n. 28. de testam. Molin. de iustit. tom. 1. disp. 176. sine, Sanch. lib. 5. sum. c. 5. n. 33. Layman l. 4. sum. tract. 5. c. 10. n. 6. & alij apud ipsos. Extenditur hic effectus ad incorporationem Societatis per vota biennij, quia eadem ratio procedit. Sanch. & Layman. supra.

16. Septimus effectus est imitatio matrimonij subsequentis, & antecedentis rati, de quo effectus, & qua ratione votis simplicibus Societ. Iesu cōperat tract. de matrim. examinabimus.

Hi sunt effectus religiosi status, illi tamen profertibus vana privilegia à Pontificibus sunt concessa, tum pro administratione, receptioneque sacramentorum, tum pro abolitione à peccatis, & censuris aliarumque inhabilitatum dispensatione de quibus priuilegijs in suis proprijs locis, agendum est.

DISPUTATIO III.

De obligationibus religiosi status, castitatis, & paupertatis.

Professione religionis obligatur religiosus speciali voto castitatem, paupertatem, & obedientiam seruare, hique obligationibus alias annexit iuxta institutum illius religionis, in qua professionem emitit. De omnibus specialiter differendū est.